

5 RODNA GRUDA

maj 1966

revija Slovenske izseljenske matice

Slika na naslovni strani: Bled

(Barvna fotografija Joco Čermak)

RODNO GRUDO izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/II. Ureja uredniški odbor. Glavna urednica ZIMA VRŠCAJ. Urednika: INA SLOKAN in JOŽE PREŠEREN.
Grafično oblikovanje: Spela Kalin in Sašo Mächtig.

Izhaja dvanaajstkrat na leto. V poletnem času izideta dve številki skupno. Letna naročnina za prekomorske dežele je 5 ZDA dolarjev. Za plačila iz inozemstva: devizni račun pri NB št. 502-61805-250-45; za dinarska plačila: 501-8-51. Poština plačana v gotovini. Tisk tiskarne »Toneta Tomšiča« v Ljubljani.

Avtomobili, vlaki, ladje in letala so odpeljali vesele družine na izlete v prvomajskih praznikih. Nekateri so se pa odločili za veselo pot v sončni maj takole po starem s prami in šimelni na okrašenih lojtrnikih in seveda s harmonikarjem zraven.

RODNA GRUDA

revija Slovenske izseljenske matice

XIII. leto

Maj

Št. 5

Vsebina:

Dobrodošli!

Drago Kralj: Veselo potovanje

Novice iz matice

I. S.: Ob grobu Ludvika Medveška

J. P.: Kongres SZDL Slovenije

Zanimivosti — novice

Letošnji majski prazniki

Armando Blažina: Spomin iz vojnih let

C. Š.: Forma viva v letu 1966

Cerar zmagal v Wembleyu

Niko Lapajne: Dnevi poletov v Planici

Tito na ameriški televiziji

Jana Milčinski: Podoba nove Ljubljane

Slovenski kraji in običaji
na tujih TV zaslonih

At the Ljubljana Airport

the Record Number of Flights this Year

Kultura

Dr. Fran Vatovec: Cankarjevo
časnikarsko pero

J. P.: Jurčičev muzej na Muljavi

Kajetan Kovič: Ura vesti

Uspeli koncertni nastop Dolores Ivanchich

Matjaž Vizjak: Jubilej Slovanske knjižnice

Jana Milčinski: Mladi slovenski skladatelj

Alojz Srebotnjak

Nove knjige

Otroci berite

Naši po svetu

Vprašanja — odgovori

Naši pomenki

Ivan Cankar: Hlapec Jernej in njegova
pravica / The Bailiff Yerney and his
Rights / Der Knecht Jernej — odlomek
Slovenščina za vas — Slovene for you —
Esloveno para Vd.

Kvalitetna izdelava vseh
grafičnih izdelkov

knjižni tisk roto tisk
knjigoveznica

TISKARNA TONETA TOMŠIČA

LUBLJANA

Gregorčičeva 25 a

Telefoni: 2 05 52, 2 29 90
in 2 29 40

L
TTT

Ljubiteljem lepe slovenske knjige sporočamo, da je gradivo za SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1967 že pripravljeno za tisk. Knjiga bo v besedi in sliki prikazala mnogo zanimivosti iz življenja, dela in napredka naših ljudi doma in po svetu in bo nov prispevek v zgodovini našega izseljenstva. Lepo bo opremljena in bogato ilustrirana in bo vsakomur v veselje.

Naročite

Slovenski izseljenski koledar

čimprej, da bomo na osnovi pravočasnih naročil lahko določili naklado. Koledar bodo vsi naročniki prejeli pred novim letom. Cena koledarja bo za prekomorske države 3 dolarje, za druge enakovrednost v drugih valutah, za Jugoslavijo pa 37,50 N din. Zastopnikom nudimo običajno provizijo.

67

Pišite na naslov: SLOVENSKA IZSELJENSKA
MATICA

LJUBLJANA, CANKARJEVA 1/II

Dobrodošli!

Mednarodni praznik dela, dan vseh delovnih ljudi sveta, je prvi dan tega meseca. Na ta dan po navadi spregovorimo toplo besedo delovnim rokam, zaželimo delavcem veliko uspehov, da bi izpolnili svoje načrte in želje, da bi živeli v miru in zadovoljstvu. Prav je, da ob tej priliki napišemo besedo tudi vam, naši delavci po svetu.

Mnogi ste odšli že pred več desetletji, mnogi pred leti ali šele nedavno. Tudi cilji in želje so bile različni: nekaterim le košček kruha, drugim, da bi čimprej zaslužili čim več, da bi si kupili to in ono, hišico ali avtomobil, ali oboje, kmetijske stroje ali kaj drugega, da bi izboljšali življenje sebi in svojim družinam. Časi se spreminjajo in tudi želje in potrebe z njimi. Jugoslavija se vključuje v mednarodno delitev dela, v proces, ki na zahodu traja že več let, pri nas pa vse bolj stopamo vanj šele po gospodarski reformi, po ukrepih, ki so posegli v bistvo našega gospodarskega razvoja. Del tega velikega procesa je tudi prelivanje delovne sile iz države v državo za boljšim zaslužkom in boljšimi delovnimi pogoji. Tako se tudi več naših ljudi zaposluje v tujini za krajšo ali daljšo dobo, zadnje čase vse bolj organizirano, prek zavodov za zaposlovanje delavcev in z delovnimi pogodbami, ki jim zagotavljajo osnovne delovne in življenjske pogoje. Vsem vam, ki delate na tujem, želimo, da bi se zavedali, da vaša domovina stoji za vami, da ji ni vseeno, kako žive njeni ljudje daleč po svetu.

Maj je tudi mesec, ko vsako leto pozdravimo prve skupine naših izseljencev na domačih tleh. Tudi letos vas pričakujemo in vam po Rodni grudi pošiljamo že vnaprej tople majske pozdrave z domačih tal.

V naše hoste in gmajne je prišla pomlad. Zorane njive so zaživele in vse ozele. Češnjevo cvetje se je osulo in ko pridete, vam bodo vaši dragi postregli z domačimi hrustavkami. Jablane in hruške so pa zdaj kot razkošne bele in rožnate neveste. Srčno vas pozdravlja domača pomlad in v njenem pozdravu so tudi pozdravi vseh vaših dragih, ki vas imajo radi in vas pričakujejo. Z njimi vas pozdravlja vsa rodna dežela. Dobrodošli!

Morda že pripravljate kovčke za veliko in veselo pot. Če ne danes, jih boste jutri. Želimo, da bi res prijetno potovali, da si bomo vedre volje segli v roke. Veseli nas, da tako radi prihajate v svoje domače kraje, ki vas vedno znova navdušujejo s svojimi lepotami, napredkom, gostoljubjem in domačnostjo, o čemer ste napisali in nam pišete toliko, toliko lepih pisem in zanimivih člankov v vaše liste.

Vsem, ki nas boste letos obiskali, naj povemo, da vam dolčas prav gotovo ne bo, kakor ni bilo obiskovalcem prejšnjih let. Saj na to ne boste niti utegnili pomisliti, ko pa bo za vas v raznih krajih toliko prireditvev pa prijetnih izletov — poleg vsega tistega, kar vam povrh pripravljajo še vaši sorodniki. Še posebej veselo bo letos, ko nas iz ZDA obiščeta kar dva naša najboljša pevska zbora.

Vse skupine, katerih prihodi bodo matici pravočasno sporočeni, bodo kakor prejšnja leta na železniški postaji oziroma na letališču pozdravili tudi predstavniki Slovenske izseljenske matice, da jim zažele prisrčno dobrodošlico ter tudi, da jim po potrebi svetujejo in jih informirajo o izseljenskih prireditvah in podobno. Vsakemu rojaku in rojakinji posebej pa velja prijazno vabilo: če pridete v Ljubljano, se mimogrede oglasite tudi na uradu Slovenske izseljenske matice, na Cankarjevi cesti št. 1 v drugem nadstropju. Zelo nas bo veselilo, če se bomo osebno spoznali in malo pokramljali. Torej še enkrat vsem in vsakomur izmed vas, ki nas letos obiščete: Dobrodošli!

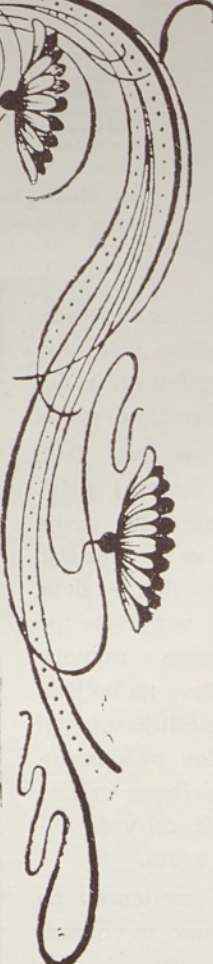
CANKAR

Ob obletnici

Letos 10. maja je minilo devet desetletij, odkar se je na Vrhniki, v družini krojača Jožeta Cankarja kot osmi otrok rodil mali Ivan, ki je pozneje postal največji mojster slovenske besede, prvi slovenski poklicni pisatelj, utemeljitelj moderne slovenske proze in umetniške drame, oster družbeni kritik in vselej velik človek s toplo razumevajočim srcem za težave in bolečine ponižanih in razžaljenih.

Njegovo obsežno književno delo, ki obsega pesmi, predvsem pa črtice, novele, povesti, sedem dram in številne polemične spise, je en sam zgodovinsko pomemben spopad s takratno meščansko družbeno ureditvijo ter z meščanskimi nazori in predsodki v politiki, kulturi in umetnosti; sočasno pa je napovedovalo dobo nove družbene ureditve, ko si bo »prerojeni narod« lahko ustvarjal svojo kulturo, ki bo rasla iz njegovih bogatih ustvarjalnih sil.

Ivan Cankar je najpomembnejši znanilec naše socialistične revolucije; izmed jugoslovanskih literarnih ustvarjalcev se je prvi docela in zavestno povezal z delavskim razredom ter prvi pravilno in daljnovidno doumel rešitev slovenskega narodnega vprašanja v južnoslovanski federativni republiki enakopravnih narodov.

O. Ilomki iz Cankarja

Nekoč sem se vozil iz Ljubljane v Trst; v kupeju je sedela prijetna mlada dama. Nad Vrhniko se je vlak ustavil sredi proge, ne vem zakaj; tam sva se pričela razgovarjati. Nekje blizu Postojne je dospel razgovor do literature. Tedaj je rekla dama:

»Cankar mi je pogodu... ampak zadnje čase, se mi zdi, da prenažno piše, da sam sebe preHITEVA...«

»Zakaj se vam to zdi?«

»Pravijo!«

»Ali se pozna ta vihrovost v njegovih delih, v besedi, v slogu, v misli, v ideji?«

»Nisem videla — ampak pravijo!«

»Kdo pravi?«

»Brala sem. Tako sem brala, kakor da človek, ki je napisal desetero knjig, ne more in ne sme več pisati. In če vendarle piše, da je nevšečen, pa bodi umetnik nad vsemi umetniki. Če zmerja župnik svoje farane troje nedelj po vrsti, ga verno poslušajo; četrto nedeljo nikogar več ni v cerkev...«

Vlak se je ustavil na Rakeku.

Ko sva se vozila naprej, je rekla dama:

»Pa da so še lepše njegove knjige, kakor so — preveč jih je! Zdi se mi, da bi moral slikar napraviti eno samo sliko; če napravi še drugo, mu očitajo, da jo je napravil zgolj za denar. Meni, ki nisem izkušena v takih stvareh, bi bila druga

slika morda še bolj pogodu od prejšnje... toda modri ljudje bi rekli tako in tako — pa bi me bilo sram...«

Kako bi ji odgovoril, da bi zatajil svoje veselje in svojo bridkost?

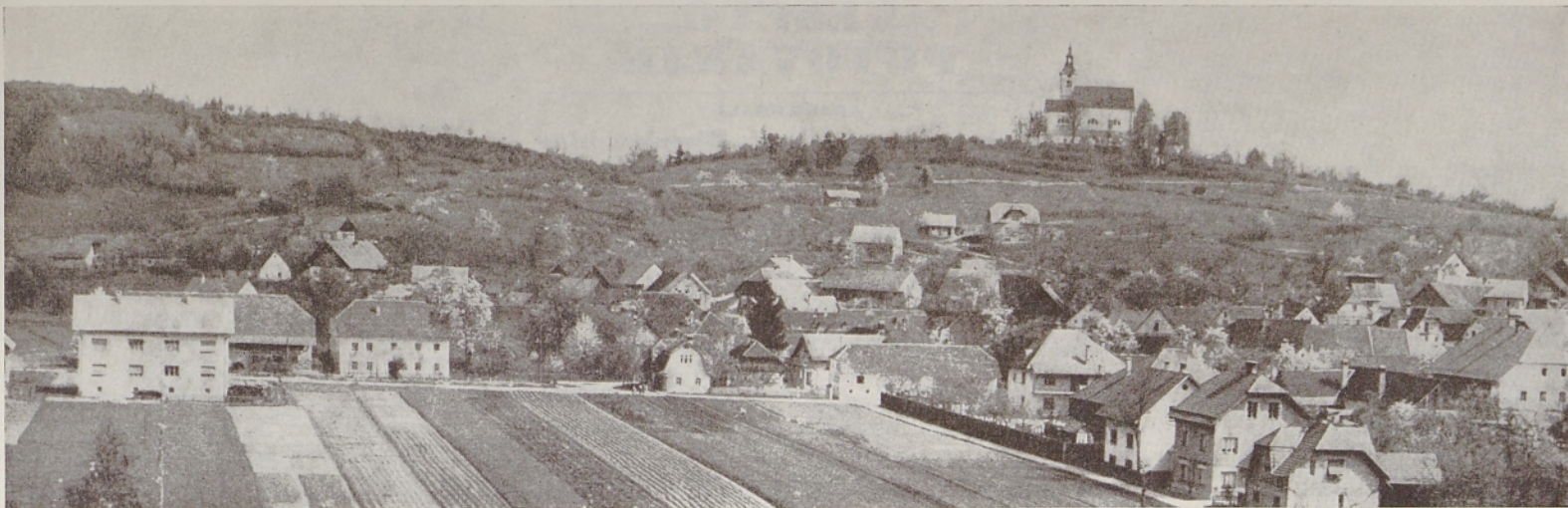
»Da naglo piše, pravijo, in da se preHITEVA; poznam ga in vem, da tista govornica ni resnična, pa če so jo razustili pisemni ljudje. Ni ga človeka, ki bi tako počasi in trudoma delal... besedo za besedo, stavek za stavkom, kakor jagode na rožni venec. Nekoč se je ukvarjal leto dni z eno samo novelo... in nazadnje so razglasili modrijani, da je vihravo zveržena... Ideja plane v dušo, z njo plane tisoč obrazov, tisoč zapletkov — izlušči idejo, očisti jo, zaluči v kot vseh tistih tisočero obrazov in zapletkov, zakrči ideji najbližjo, gladko pot, brez ovinkov, mostov in plotov — to je umetnost, to je delo! Vsaka beseda, ki jo napišeš, mora tako rekoč dišati po tisti poglavitni ideji, drugače je beseda nepotrebna; vsak obraz, ki ga pokažeš, mora imeti v očeh, na licih, na ustnicah izraz tiste ideje — drugače je nepotreben... Ali je umetnik umetnik, ali ni; sredi med umetnikom in neumetnikom ni ničesar in »vihrav, površen umetnik« je nesmisel...«

»Bela krizantema«

»... jugoslovanski problem sem smatral za to, kar je: namreč za izključno **političen** problem. Za problem razkosanega plemena, ki se v življenju človeštva ne more uveljaviti, dokler se ne združi v celoto. To je vse! Kakšno jugoslovansko vprašanje v kulturnem ali celo jezikovnem smislu zame sploh ne eksistira. Morda je kdaj eksistiralo; toda rešeno je bilo takrat, ko se je jugoslovansko pleme razcepilo v četvero narodov s četverim čisto samostojnim kulturnim življenjem. Po krvi smo si bratje, po jeziku vsaj bratrance — po kulturi, ki je sad večstoletne separatne vzgoje, pa smo si med seboj veliko bolj tuji, nego je tuj naš gorenjski kmet tirolskemu, ali pa goriški viničar furlanskemu. Bodi tega kriva zgodovina, bodi kriv kdorkoli — jaz, ki dejstvo konstatiram, ga čisto gotovo nisem zakrivil. Nevarno je dandanašnji take banalne resnice očitno povedati.« **»Slovenci in Jugoslovani«**

»Kaj je kultura? Kateri pojem izraža ta beseda, ki je nam vsem tako domača in hkrati tako strašno tuja? Literatura, umetnost, znanost — to je le zunanji izraz, je le dokument narodove kulture, je dokument narodovega duševnega in materialnega **blagostanja**. Naša slovenska kultura, kakor je na današnji stopnji, je rezultat vsega našega duševnega in ma-

terialnega dela od začetka zavednega narodovega življenja do danes. — Zgodovina narodove kulture in zgodovina naroda samega je zgodovina njegovega političnega, družabnega in gospodarskega razvoja.«

»Slovensko ljudstvo in slovenska kultura«

Cankarjev rojstni kraj Vrhnika, s cerkvijo sv. Trojice¹
 Hiša na Klancu, kjer je Cankar živel s starši, brati in sestrami²
 Na sliki levo spodaj pa je hotel Mantova, ki stoji danes na mestu stare gostilne, nasproti Cankarjevega spomenika (Foto: M. Zaplatil)³
 Slika na desni je izpred nekaj let: nizka stavba na levi je staroznana vrhniška gostilna Mantova, v kateri je Cankar rad posedal in jo večkrat omenja v svojih delih⁴

VESELO POTOVANJE

DRAGO KRALJ

Malo vtisov iz Ilirske Bistrice, kjer bo letos izseljenski piknik

Lz Ljubljane do Ilirske Bistrice je po lepi, ves čas asfaltirani cesti dobrih osemdeset kilometrov; ko se pripeljemo v Postojno, nas od cilja loči še 34 kilometrov. Približno toliko je tudi Ilirska Bistrica oddaljena od morja, od Opatije.

Prva postaja na naši poti bode Ribnica. To je majcena vasica, ki leži prav tam, kjer se cesta spusti prek hribov k toku notranjske Reke. Vedno, kadar potujemo proti morju, se ustavimo v Ribnici. Ne zaradi vasi, temveč zaradi gostilne. Majhna, zasebna in vedno dobro založena z domačim vinom in pršutom. In kar je tudi pomembno — poceni je.

V rojstni vasi Dragotina Ketteja

Potem se cesta ves čas vije ob Reki, sedaj ji je bližje, sedaj spet seže v lokih proč od nje. Naj se nam še tako mudi, ustavimo se v Premu. Kdo ve, če bomo imeli nazaj grede čas, da obiščemo ta zanimiv kraj? Na visokem skalnem griču, ki se dviga nad cesto in reko, stoji starinski grad, prav tako starinska vasica in še stara cerkev na drugem koncu. Prem je ena izmed najbolj starih primorskih vasi, vsa je zgrajena iz kamenja, precej zapuščena je že, ker jo je mnogo ljudi zapustilo; uličice so ozke in če bi iskali, bi našli tudi kako hišo, kjer še pripravljajo jedi na odprtem ognjišču. Na šolskem posloplju je vzdignjena spo-

minska plošča, ki nam pove, da je bil prav tu leta 1876 rojen veliki slovenski pesnik Dragotin Kette. Preden se odpravite nazaj v dolino, postojte še v cerkvi. V njej so lepe podobe, ki jih je naslikal znani slovenski slikar Tone Kralj. Ko ste potem že spodaj v dolini in ko greste preko kamnitega mostu nazaj na asfaltirano cesto, si pogledajte napis na njem. Most, po katerem ste stopali, je star tristo let. Nihče ne ve, kolikokrat so ga obnavljali, saj je Reka tu včasih kar močno hudournna in ima precejšnjo moč.

No, do Ilirske Bistrice imamo le še devet kilometrov.

Pri predsedniku turističnega društva

Kaj naj povemo o tem kraju? Leži v nadmorski višini okrog 400 metrov, torej sto metrov višje kakor Ljubljana, čeprav je čisto blizu morja. Prebivalcev naj bi bilo v Ilirski Bistrici že okrog 4000. Število let-teh bolj počasi narašča, ker precej ljudi odhaja, a bolj malo prihaja; zvečine iz okoliških vasi. V povojnih letih se je v Ilirski Bistrici lepo razvila tovarna »Lesonit«, ki daje premnogemu prebivalcu lep zaslužek.

Oglasili smo se v turističnem uradu, kjer je vedno navzoč delovni in nasmejani tovariš Jože Keuc, predsednik turističnega društva in urednik lokalnega časopisa »Snežnik«. To je delaven in sposoben možak. Poleg svojega dela in številnih zadolžitvev ima še čas, da študira. Vpisan je kot izredni študent na visoko tujskoprometno šolo v Dubrovniku. Ko kak predmet nastudira, se odpelje tja in opravlja izpite. Vabijo ga seveda tudi drugam, sam pa pravi, da mora še veliko tega, kar je začel, narediti v Ilirski Bistrici. Turistično društvo, ki ga vodi, je eno najbolj delavnih društev v Sloveniji. Časopis »Snežnik«, ki izhaja enkrat na mesec in ga tiskajo v kočevski tiskarni, ima naklado nekaj tisoč izvodov, od tega kar okrog 1700 izvodov pošiljajo vsak mesec v tujino.

Znamenitosti Ilirske Bistrice?

Na griču nad postajo stoji še ne povsem dokončan spomenik prekmorskim briga-

dam, tistim partizanskim borcem, ki so se zbrali v tujini med drugo svetovno vojno in prišli domovini pomagat v njenih najhujših dneh. Na drugem griču stoji trnovska cerkva, odkoder je lep razgled na mesto, na gore in na brkinsko gričevje. Na tretjem griču, imenovanem Gradišče, pa so našli žare in druge predmete, ki izvirajo še iz predrimske dobe. Dokaz, da je bil kraj naseljen že v davnih časih. O sami Ilirski Bistrici stare listine trdijo, da je bila ustanovljena okrog leta 1200 in sicer pod ruševinami starega gradu, ki je bil v tistih časih seveda slaven in last prav tako slavnega in tudi močnega gospoda. Ilirska Bistrica je rojstni kraj Bogumila Brinška (1884—1914), ki je bil znameniti slovenski gorski plezalec in raziskovalec kraških jam. Kar je v Ilirski Bistrici — poleg še drugih stvari — posebej omembe vredno, je prelep park, v katerem bo po vsej verjetnosti tudi julijski piknik. Največ zaslug za ta

park pa ima bistriški gozdar Kindler, ki ga je sam urejal in je posvetil temu parku tako rekoč ves svoj prosti čas.

Preden bi se odpravili spet iz Ilirske Bistrice, se seveda ozrite tudi po njenem najboljšem skritem kotičku: izviru Bistrice, rečice, ki se potem izliva v notranjsko Reko. Ta izvir, ki prihaja iz skal, je slikovit in lep. Kraj je tih in miren. Ni čudno, da so si prav njega bistriški zaljubljeni izbrali za svojega. Pravijo, da je tam najlepše v dneh po dežju, ko je izvir zelo vodnat, ko vsa okolica šumi in seveda če je noč mesečna in tako naprej.

Nekaj motivov iz Ilirske Bistrice. Spodaj levo nekdanji ameriški rojak Toni Štemberger iz Novokračine s svojimi vnuki

»Amerikan« Toni Štemberger

Ustavili smo se v majceni vasi Novokračine in povprašali šolarke, kje stanuje Toni Štemberger. Pa nam je dekletce odvrnilo, da je Štembergerjev v vasi več. Povedali smo, da bi radi videli tistega, ki je »Amerikan«. Nismo bili daleč od njegove hiše. Na majhnem dvorišču je imel nekaj opraviti z metlo, njegov sin, katerega krepka postava je zrasla pod tovari reškega pri-

stanišča, pa je z zanimanjem opazoval naš avto, ki se je skoraj zagozdil med kamnitimi hišami.

Povedali smo, da nas je prignala radovednost. Kako živi, kaj dela in kako se spominja trdih časov ameriškega izseljenstva? Toni Štemberger je bil v Ameriki dvakrat. Prvič le kratek čas, drugič pa celih petintrideset let. Vrnil se je septembra leta 1963. Ko je ladja, s katero je priplul iz Amerike, pristala v Trstu, ga je na pomolu čakal sin, ki mu je bilo približno 35 let. Rodil se je kmalu potem, ko je oče odjadral v Ameriko. Ganljivo je bilo srečanje očeta s svojim že odraslim sinom, ki ga je videl prvič in objel. Bilo je veliko solz in veliko veselja. Sedaj cela družina živi v hiši, ki jo je Toni po svoji vrnitvi precej

popravljal in preuredil. Tudi žena še živi. Sin se je oženil, štiri vnuki in vnukinje veselo skačejo okrog hiše in se imajo vedno kaj pomeniti s svojim dedkom, ki nosi sivo modre kavbojke, ima izbrzdani obraz, težke roke in mlado srce. Nikoli ni slabe volje in za svoje štiri malčke vedno najde kako znamenito zgodbo iz davnih ameriških časov, ko je podiral velika debela na daljnem severozahodu Združenih držav, kjer je bilo bolj malo Slovencev.

Ni mogoče zapisati vse, o čemer smo se pogovarjali. Sedli smo za mizo in se nismo branili ne žganja, ne vina, ne dobrega sira. Beseda se je razvezala, nobenega vozla ni bilo več v govorici in če bi nas pot ne klicala naprej, bi prav gotovo ostali do poznega večera.

15

15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15

Nekaj števil ob petnajstletnici

Omenili smo že, da je letos poteklo 15 let od ustanovitve Slovenske izseljenske matice. Petnajst let ni dolga doba, pa vendar kar dovolj, da lahko presodiš uspehe nekega dela. V teh letih se je matica razrasla v veliko družino, ki ima danes po vsem svetu svoje prijatelje. Slovenski izseljenski koledar in revija Rodna gruda — njeni redni publikaciji, sta si med Slovenci po vsem svetu našla naročnike in še in še dobivata novih.

Iz leta v leto z veseljem ugotavljamo, da so obiski rojakov, ki prihajajo v skupinah in posamezno — vedno številnejši. Lani je bil obisk rekorden, presegel je vse dosedanje in lahko pričakujemo, da bo letos prav tako. V petnajstih letih je Slovenska izseljenska matica pozdravila na domačih tleh blizu 29.000 rojakov, ki so prispeli iz ZDA, Kanade, Argentine, ZAR, Francije, Holandije, Belgije, Nemčije in od drugod.

Vsakoletni pikniki matice dne 4. julija so postali tradicionalna in najbolj priljubljena vsakoletna izseljenska prireditve. Doslej je matica organizirala deset piknikov v raznih krajih Slovenije. Ob sezonah je pripravila na desetine raznih kulturnih in zabavnih prireditev, sama ali s sodelovanjem raznih kulturnih ustanov, kot npr. RTV Ljubljana in drugih jugoslovanskih izseljenskih matic, dalje več izseljenskih razstav, filmske prireditve, sprejeme z vidnimi predstavniki našega javnega, kulturnega in političnega življenja, med temi leta 1963 tudi sprejem pri podpredsedniku republike Rankoviću. Enako so tudi podružnice matice v petnajstih letih pripravile nad sto kulturnih prireditev, sprejemov, koncertov, dramskih predstav, družabnih srečanj in piknikov za rojake itd. Skupno s turističnimi uradi, Kompasom in drugimi je matica organizirala za rojake v preteklih letih nad 60 izletov po domači deželi (po Sloveniji in Jugoslaviji), ki so lepo uspeli.

Poleg rednih publikacij je matica izdala še razne občasne publikacije. Tu moramo predvsem omeniti Učbenik za slovenski jezik, ki ga je izdala v skupni nakladi 10

tisoč izvodov in to v štirih jezikih: francoskem, španskem, angleškem in nemškem. Dalje je izdala knjižico Slovenske narodne pesmi, zbirko narodnih in partizanskih pesmi z notami za mešane zборе Naši zvoki, itd. Kot redno prilogo k Rodni grudi pa izdaja za naše začasno zaposlene delavce v tujini Informativni priročnik.

Našim društvom, šolam, klubom in krožkom po svetu je matica doslej razposlala na kupe leposlovnih knjig, učbenikov itd. Nedavno smo od vodstva slovenske šole v Clevelandu prejeli naslednjo zahvalo:

»Prejeli smo zadnji zavitek knjig, ki je bil poslan 10. marca letos. Vse je v redu in prilagam 34.55 dol. za kritje stroškov.

Bili smo močno začudeni, ko smo prejeli v darilo knjige preko jugoslovanskega konzulata v Pittsburghu. Zahvaljujemo se vam in vsem tistim, ki so to omogočili. Zagotavljamo vam, da bomo knjige koristno uporabili. Slovensko šolo smo začasno zaprli zaradi počitnic v marcu in jo nameravamo ponovno odpreti v septembru vsaj z dvema razredoma. Preteklo leto smo imeli velike težave, dokler nismo mogli dobiti knjig za učenje, kar nas je zelo oviralo. Zdaj pa smo bolj organizirani. Z dobro zalogo knjig in literature in tudi izkušenj in tako menimo, da bomo imeli mnogo boljše sezono, ko bomo s šolo v septembru nadaljevali.«

Anton Pirc,
krožek št. 3 SNPJ, Cleveland

Matica dalje posreduje našim izseljenskim društvom po želji gradivo za dramske in pevske zборе, plesne skupine itd. V ZDA, Urugvaj, Kanado, ZAR in Avstralijo je odposlala kolekcijo fotografij Slovenije itd. Dalje je v ZDA, Kanado in južnoameriške države odposlala tudi zbirko zanimivih dokumentarnih filmov, gramofonske plošče itd. Kulturno-prosvetni oddelek matice je že organiziral številna gostovanja naših kulturno umetniških skupin in zabavnih ansamblov med izseljenci. Z veseljem pa pozdravljamo tudi njihove ansamble na domačih tleh. Tudi na tem področju ima matica še številne načrte.

Slovenska izseljenska matica čedalje bolj postaja vez med domovino in Slovenci po svetu, starejšimi in mlajšimi, tistimi, ki stalno žive v tujini in onimi, ki se začasno zaposlujejo v tujini. Z vsemi, ki jim je naša dežela rojstna domovina, ali domovina njihovi prednikov.

Koliko prijav za skupinske obiske

Znani potovalni urad Avgusta Kollandra iz Clevelanda ima spet polne roke dela s pripravami za skupinska potovanja naših rojakov v Slovenijo. Prijav je vedno več, kakor povzemamo iz pisma, ki smo ga prejeli v marcu. Z Glasbeno matico bo potovalo okrog 100 potnikov, prav toliko je prijavitelcev za skupino pevskega zbora Zarje, ki bo odpotovala 28. junija. Isti dan bo odpotovala še ena skupina 25 članov Zarje, ki potujejo z letalom.

Poleg navedenih skupin bo Kollandrov potovalni urad letos pripravil skupinski izlet slovenskih upokojenec, ki odpotujejo 6. junija, skupinski izlet Progresivnih Slovenk, ki potujejo 13. junija in skupinski izlet Slovenske ženske zveze, ki bo odpotovala 14. junija. Prijave rojakov prihajajo z vseh strani ZDA. Prijavitelcem pošilja Kollandrov urad programe letošnjih izletov, za katere je veliko zanimanja.

Skupinske izlete rojakov iz ZDA so napovedali tudi potovalni uradi Ekspres Travel in Michelin. Najmanj šest skupinskih obiskov pričakujemo tudi iz Kanade, in sicer: skupino društva Simon Gregorčič, skupino Bratstva in jedinstva, skupino Slovenskih vrtničkarjev, skupino Zveze jugoslovanskih Kanadčanov in dve skupini Urbančevega potovalnega urada. Skupine iz Kanade bodo pripotovale z letali Adria avioprometa. Prve skupinske obiske iz prekomorskih dežel pričakujemo že v maju, največ pa v juniju in juliju. Naši rojaki iz evropskih dežel pa pridejo na svoj letni odih v rodno deželo konec julija in v začetku avgusta.

Prvi obiskovalci

Ko boste brali te vrstice, bo pri nas že zelo živahno. Hiša bo polna obiskovalcev, naših rojakov, ki prihajajo na počitnice v rojstno domovino. Prvi pa so nas z obiskom presenetili že v prvi polovici aprila.

Med prvimi smo letos v našem uradu pozdravili g. MATEVICHIA, vodjo potovalne agencije iz Pittsburga v ZDA. V Evropi se je mudil osem dni, od tega največ v Avstriji, kamor ga je povabila avstrijska turistična zveza. Potovanje pa je izkoristil še za kratek obisk Ljubljane in Zagreba. V Ljubljani je obiskal še direkcijo RTV

I. S.

Ljubljana, kjer si je z zanimanjem ogledal radijske in televizijske studije in pa Turistično zvezo Slovenije. Gospod Matevich ima v Pittsburghu tudi svojo radijsko uro, ki je na programu vsak teden. Z njim smo se pogovorili o kulturni in turistični dejavnosti naših rojakov v ZDA.

G. Karol HLOUŠEK iz Prage je prišel v Ljubljano že v času svetovnega prvenstva v hokeju in bo ostal v Sloveniji do maja. Po poreklu je Čeh, njegova soproga Joža pa Slovenka in je redna naročnica Rodne grude.

— Veste, je dejal Hloušek, med prijetnim kramljanjem, kadar poštar prinese novo številko Rodne grude, se z ženo skoraj skregava, kdo jo bo prvi prebral.

Zanimivo, kaj ne? In ne samo to. Z ženo se sporečeta, je povedal, tudi takrat, kadar ona kake besede ne izgovori čisto pravilno slovensko. No, dolgo je že tega, ko je zapustila rodni kraj in šla za možem na Češko. Čudno in razveseljivo pa je, da zna on tako lepo in pravilno naš jezik. Velik prijatelj Jugoslavije in še posebej Slovenije je. Stalno prebira naš tisk, naročen je na več časopisov in revij in stalno posluša ljubljansko radijsko postajo. Z zanimanjem spremlja naš gospodarski in kulturni razvoj. Njemu in njegovi soprogi želimo, da bi jima Rodna gruda tudi v bodoče bila dragocena vez z deželo, ki jo imata oba tako rada.

Tončka URANKAR iz Milwaukeeja v ZDA se je prismejala na matico 11. aprila z besedami:

— Saj vem, da me ne poznate več.

In res smo bili malce v zadregi, kajti nekaj tisoč nam dragih obrazov smo že videli na matici v petnajstih letih in ni nam zameriti, če takoj ne vemo imen posameznikov, ki jih ponovno pozdravljamo na matici. Tončka je bila prvič pri nas leta 1951, torej prvo leto delovanja matice. Nato je prišla 1960. in 1963. leta in zdaj. Najraje pa se spominja izleta po Sloveniji v 1951. letu, ki ga je priredila matica.

Letos je z obiskom tako zgodnja, ker je prišla na poroko svojega nečaka, ostala pa bo do oktobra in se bo udeležila vseh prireditev, ki bodo letos za naše rojake-obiskovalce.

Tudi dr. Ferdinand KOLEDNIK iz Avstrije nas je obiskal in ostal dolgo z nami v prijetnem in zanimivem razgovoru o njegovem plodnem prevajalskem delu. G.

- 1 Znani prevajalec Jurčičevih del v tuje jezike dr. Ferdinand Kolednik iz Avstrije
- 2 Karol Hloušek iz Prage v pomenku z Vero
- 3 Rojak Stanley Sommers (Somrak) iz San Francisca v pomenku z Milo iz matice
- 4 Pa še en posnetek iz našega arhiva: ameriški Slovenci na vrtu hotela Union v Ljubljani 20. julija 1963. Družabnega srečanja, ki ga je priredila Slovenska izseljenska matica, so se udeležili številni znani društveni delavci

Kolednik je pri nas predvsem znan kot prevajalec Jurčičevega Jurija Kozjaka in drugih Jurčičevih del, tokrat pa nam je prinesel pokazati tudi prevod Finžgarjeve Dekle Ančke v nemščini, ki je pred kratkim izšla, izšel pa je tudi že njegov prevod Desetega brata. Njegovega obsežnega prevajalskega dela v resnici ni mogoče na kratko oceniti. Dr. Kolednik sodeluje tudi pri pripravah za stoletnico Jurčičevega Desetega brata, v Ljubljani pa se pri Državni založbi razgovarja o ponovni izdaji Jurija Kozjaka, ki bo izšel v posebni izdaji v šestih jezikih hkrati.

Rojak Jože KASTELIC iz Schramberg-Sulgen v Nemčiji, ki se je oglasil na matici prve dni aprila, pa je rekel, da bi rad kupil v Sloveniji manjše stanovanje, da bi lahko s svojo družino kar dvakrat na leto prišel na počitnice in imel tu že vse pripravljeno za udobno bivanje. Veseli nas, da se v domovini svojih staršev tako dobro počuti in upamo, da se bomo potem, ko bo uresničil svojo željo, še večkrat srečali.

V aprilu je urad matice obiskal tudi naš znani rojak Stanley SOMMERS (Somrak) iz San Francisca v Kaliforniji. S hčerko je na daljšem študijskem potovanju po Evropi, v Jugoslaviji pa bo ostal do konca julija. Rojen je bil v Clevelandu, kjer je bil njegov oče znan društveni delavec, pa tudi sam je kasneje pel in nastopil pri Samostojni Zarji, sedanji Glasbeni Matici. Sedaj je učitelj v Kaliforniji.

15 let oddaje za izseljence

Letos 16. aprila je poteklo 15 let ljubljene izseljenske oddaje v ljubljanskem radiu. Ta oddaja, ki jo skozi 15 let vodi urednik Ernest Petrin, zasluži, da se enkrat bolj podrobno pomudimo pri njej. Za danes pa bomo navedli samo nekaj števil. V petnajstih letih se je zvrstilo na sporedu ljubljanskega radia 780 oddaj za naše izseljence ali 39.000 minut programa — to je skupaj 650 ur. Če bi vse programe strnili skupaj, bi igrali in govorili nepretrgano kar skozi 25 dni noč in dan. To je vsekakor zelo lepa številka. RTV Ljubljana prejema od naših rojakov iz evropskih dežel topla priznanja in zahvale za to oddajo, ki jim v besedi, pesmi in glasbi vsak sobotni večer v njihove domove na tujem prinaša košček rodne dežele.

Ob grobu Ludvika Medveška

V začetku aprila se je na šmihelskem pokopališču pri Novem mestu zgrnila domača zemlja nad krsto Ludvika Medveška iz Žabje vasi, staroste naših ameriških povratnikov, nekdanjega zaslužnega društvenega delavca. Še nekaj mesecev, pa bi bil dopolnil 88 let. Ni mu bilo dano.

Z njim je Slovenska izseljenska matica izgubila enega svojih ustanoviteljev, enega izmed svojih prvih podpredsednikov, člana glavnega odbora in od zadnjega občnega zbora matice njenega častnega člana. Rad je prihajal na prireditve matice, kjerkoli so bile, se je pripeljal; veselili so ga uspehi in napredek tega društva, namenjenega izseljencem, kar je bil dolgih 34 let tudi on sam. Njegov dom v Žabji vasi, kjer je živel pri hčeri od l. 1948, ko se je za stalno vrnil, je bil vedno odprt številnim prijateljem. Izseljenci-povratniki so radi prihajali po nasvete in ga obiskovali, da pokramljajo ob spominih na življenje v Ameriki. Poleti pa so ga obiskovali ameriški rojaki, ko so prišli na obisk v rodni kraj.

Pokojni Ludvik Medvešek je bil med ameriški rojaki zelo znana osebnost. Štirinindeset let, ki jih je preživel v Clevelandu, bi mogli strniti v en sam nenehen delovni dan. Bil je predan društveni delavec. Čvrsto je poprijel in globoko zaoral v času, ko so v Clevelandu rasla slovenska društva in domovi in klicali po sposobnih ljudeh.

Ob njegovi osemdesetletnici smo o njem in njegovem delu nekoliko spregovorili v Rodni grudi, letos pa tudi v Izseljenskem koledarju. Toda sam o sebi je zelo nerad govoril. Bil je skromen. Njegovo delo v društvih se mu je zdelo nekaj samo ob sebi umernega. Tako rekoč njegova dolžnost.

Kljub temu se nam zdi prav, da se ponovno prav na kratko pomudimo pri njegovem življenju in delu. Doma je bil iz

Dovškega pri Rajhenburgu. Družino pa si je ustvaril v Novem mestu, kjer je bil zaposlen kot notarski pisar. Ko je družina narasla na osem otrok, so ga dolgovi pognali v Ameriko. To je bilo leta 1914. Najprej se je zaposlil v pleskarstvu, nato v zlatarski delavnici. Kmalu se je z vnemo vpregel v društveno delo. Prevzel je tajniško mesto društva Naprej št. 5, ki je bilo takrat največje društvo Slovenske narodne podporne jednote. V tem društvu je deloval trideset let. Od leta 1918 je bil tajnik Slovenskega narodnega doma, ki je bil takrat še v gradnji. Ko so ga dogradili, je postal njegov tajnik-upravnik. Leta 1928 je bil nekaj časa zaposlen v uradu SNPJ v Chicagu, nato pa je bil osem let tajnik, blagajnik in upravnik pri listu Enakopravnost. Požrtvovalno je delal tudi pri Slovenskem republikanskem združenju, pri Cankarjevem glasniku kot upravnik ter pri Slovensko-ameriškem narodnem svetu, ki je deloval za pomoč okupirani domovini. V zadnjih letih pred vrnitvijo v domovino je bil zaposlen nekaj časa pri potovalnem uradu Avgusta Kollandra ter na mestnem županstvu v Clevelandu. Kjerkoli je bil, ga je delo povezovalo z našimi ljudmi, ki jim je vedno in povsod, kolikor je bilo v njegovi moči, pomagal.

Od sedmih sinov so štirje živeli pri njem v Ameriki. Eden od teh se je leta 1941 smrtno ponesrečil kot ameriški poskusni letalec. Sin Milan pa je že vrsto let upravnik Prosvete v Chicagu.

Trd, nenehen delavnik je bilo njegovo življenje. Za svoje delo med izseljenci je leta 1955 prejel z ukazom predsednika Jugoslavije Josipa Broza-Tita visoko odlikovanje — Red bratstva in enotnosti prve stopnje.

Bil je klen, delaven mož. Spomin nanj bo ostal trajen tudi na straneh zgodovine Slovenske izseljenske matice.

Stiki s pobratenimi mesti

Pobrateni mesti Avion v severozahodni Franciji in Zagorje ob Savi imata letos bogat program medsebojnega sodelovanja. Med šolskimi počitnicami bodo izmenjali skupine otrok, naši bodo letovali v Franciji, njihovi pa v Sloveniji z namenom, da spoznajo jezik in domače običaje prijateljskega naroda. Občina Zagorje ob Savi bo oskrbela za določeno število francoskih rudarjev iz rudarskega okoliša mesta Avion letovanje na področju občine, oziroma v počitniških domovih občine na Slovenskem primorju.

Ob občinskem prazniku občine Avion bodo predstavniki občine iz Zagorja na povabilo občine Avion obiskali pobratimsko mesto, da se okrepe stiki med obema pobratenima krajema in s slovenskimi rudarji, ki so zaposleni v območju občine Avion. Zdaj se dogovarjajo, da bi se ob tej priložnosti priredila v Avionu razstava slik zasavskih slikarjev pod okriljem Slikarske kolonije Izlake. Tej razstavi naj bi bila priložna tudi razstava fotografij, ki bi prikazovale razvoj Zagorja od nekdanj do danes. Šahovski krožek pa je pričel s šahisti mesta Avion dopisno šahovsko igro.

Tudi občina Hrastnik, ki se je sporazumela za trajno prijateljsko sodelovanje med prebivalci francoskega mesta Montigny en Gohelle, ki ga je sklenila lani v juliju, ima za letos marsikaj v načrtu, kar bo poglobilo medsebojno prijateljsko sodelovanje. Med tem predvsem izmenjavo počitniškega obiska skupine 10 otrok.

Jugoslavija sprejeta v GAT

Na 23. zasedanju splošnega sporazuma o carinah in trgovini GATT, ki je v Ženevi, so v začetku aprila sprejeli sklep o sprejemu Jugoslavije kot polnopravnega člana v GATT. Preden bo ta sklep začel veljati, bo morala Jugoslavija po pravilih GATT opraviti še carinska pogajanja z državami članicami te organizacije.

Jugoslovanski predstavnik veleposlanik Stanislav Kopčok je izrekel prepričanje, da bodo carinska pogajanja uspešno in kmalu končana ter dejal: »Jugoslavija vidi v GATT uspešno sredstvo za reševanje mnogih problemov svetovne trgovine, predvsem z odstranjevanjem ovir, ki še vedno obstoje v mednarodnem gospodarskem sodelovanju.«

V Ljubljani je od 5. do 7. aprila zasedal šesti kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, naše najmočnejše organizacije, ki vključuje v svojih vrstah večino naših delovnih ljudi. Zato na tem kongresu ni bilo praznih besed, govorov zaradi govorov samih, to je bil resnični delovni dogovor, pregled preteklega dela in pregled prihodnjih nalog. Naše zanimanje se iz širšega, svetovnega merila vrača na nas same, na naša prizadevanja in hotenja.

Kongres je delal v osmih komisijah — v komisiji za mednarodne odnose je sodelovala tudi predsednica SIM, ki je razpravljala o našem sodobnem izseljevanju, zaposlovanju naših delavcev v tujini — v zaključni resoluciji pa so dobili mesto predlogi, sklepi in misli, ki so jih izrekli posamezni delegati. Tako je v uvodnih besedah resolucije rečeno: »Delegati, zbrani na Šestem kongresu Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, enotno in soglasno uveljavljamo potrebo, da se v našem prihodnjem delu še bolj usmerimo k problemom nadaljnega razvoja samoupravljanja in utrjevanja načela delitve po delu, kar bo omogočilo, da bo delovni človek na osnovi lastnega dela odločal o celotnem družbenem življenju, ob vsebini in usmeritvi nadaljnega gospodarskega in družbenega razvoja.«

Nato govori resolucija med drugim tudi o Slovencih, ki živijo zunaj naših meja. »V tem, ko se Slovenci v zamejstvu vključujejo v demokratične procese v državah, kjer živijo, bo SZDL podpirala njihova prizadevanja, da se ne glede na politične in nazorske razlike povezujejo v slovensko kulturno območje z mislijo, da imajo ti deli naše narodne skupnosti še posebno nalogo kot posredniki med narodi — sosedi.« In za tem, ko govori o naši zunanji politiki, pravi: »Dosledno izvajanje načel vsestranskega sodelovanja Jugoslavije kot odprte socialistične skupnosti se kaže tudi v politiki odprtih meja, kar v praksi dokazuje, da razlike v družbenoekonomskih in političnih sistemih niso ovira za razvoj dobrih medsebojnih odnosov pod pogojem, da se razvijajo na osnovah popolne enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja. Politika odprtih meja naj bo tudi v praksi na vseh toriščih izvajana s kar največjim sproščanjem osebnega in blagovnega prometa. Ta politika terja nenehno razvijanje v novih oblikah, ki jih dopušča takó sa-

moupravnost delovnih organizacij kot vse večja povezava naše socialistične Jugoslavije s svetom. **Slovenski izseljenci so pomemben činitelj pri krepitvi prijateljskih odnosov med narodi in državami, kjer živijo, in med Jugoslavijo.**«

Resolucija kongresa govori še o razvoju kulturnih dejavnosti, o znanstvenem in raziskovalnem delu, o komunalnem razvoju in o samem razvoju SZDL, o izobraževanju in vzgoji, o zdravstvu in socialnem varstvu ter o vprašanih gospodarstva. Gospodarska reforma je prinesla nove poglede na naš bodoči razvoj. Resolucija pravi o tem: »Povečanje produktivnosti dela bo

Na kongresu je bilo govora tudi o zaposlovanju v tujini, o prizadevanjih, da bodo odhajali na tuje naši ljudje po redni poti, z delovnimi pogodbami ter informirani o vsem, kar morajo vedeti o pravicah in dolžnostih, ki izvirajo iz delovnega razmerja v državah, kamor gredo delat. Hkrati pa je treba vplivati nanje tudi v tem smislu, da izpolnjujejo svoje obveznosti do doma, do svoje družine, da bi s svojim odhodom ne ustvarjali novih socialnih problemov. Resolucija kongresa pravi o tem: »Z izpopolnjevanjem službe za zaposlovanje, v najširšem smislu pa z mednarodnimi konvencijami, sporazumi itd., je treba zagotoviti

O kongresu so naši listi obširno pisali

vse močnejši dejavnik, ki bo med drugim vplival na zmanjšanje zaposlenosti v industriji, kar bo omogočalo in zahtevalo hitrejše odpiranje novih delovnih mest na drugih področjih, predvsem pa v terciarnih dejavnostih. Tu so še velike možnosti razvoja in dodaten vir za nove zaposlitve.

pogoje za enakopravno vključevanje naših delovnih ljudi v delovne odnose v tujih deželah, z ljudmi, ki odhajajo na delo v tujino, morajo biti vzpostavljeni stalni stiki s časopisi, radiom in drugimi oblikami informacij in kulturnim delovanjem, ki ustrezajo razmeram, v katerih delajo.«

ZANIMIVOSTI N O V I C E

Dne 16. aprila je odpotoval Slovenski oktet na turnejo v ZDA in Kanado. Na sliki je posnetek s slovesa na ljubljanskem kolodvoru. Srečno in uspešno pot želita pevcem podpredsednik matice Mitja Vošnjak in predsednica matice Zima Vrščajeva, ki se je kasneje, kljub veliki zaposlenosti tudi odzvala vabilu rojakov in odpotovala v ZDA. Ob zaključku te številke moremo posredovati le kratko vest o prvih nastopih. Slovenski oktet je prvič nastopil v Carnegie Music Hallu v Pittsburgu, nato pa v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu. Koncert med slovenskimi rojaki v Clevelandu je izredno uspel. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Rojaki so navdušeno pozdravljali pevce. Med udeleženci sta bila tudi predsednica Slovenske izseljenske matice Zima Vrščajeva in predsednik ljubljanskega mestnega sveta ing. Marjan Tepina. Z družabnega večera, ki je sledil koncertu, smo prejeli pismo s pozdravi številnih uglednih ameriških rojakov. Pismo spodaj objavljamo, več o gostovanju okteta bomo pa povedali prihodnjič.

Letošnji prvomajski prazniki

Prvi maj — mednarodni praznik dela, smo seveda tudi letos svečano in veselo praznovali. Prvomajske praznike smo predvsem izrabili za izlete v pomladansko naravo. Blizu in daleč, v gore in k morju smo popotovali. Turistična podjetja in društva so pripravila zelo veliko krajših in daljših izletov, med temi tudi mnoge v inozemstvo. Že pred prazniki je bila večina izletov razprodana.

Naši letošnji majski prazniki so bili letos še posebej svečani. To je tudi razumljivo, saj letos mineva 25 let od vstaje in revolucije jugoslovanskih narodov in 20 let, ko je jugoslovanska mladina, zbrana v delovne brigade, začela z velikimi delovnimi akcijami.

Proslave 25. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte, ki so bile po vsej Sloveniji, so se v Ljubljani začele 26. aprila zvečer s slavnostnim koncertom Akademškega pevskega zbora »Tone Tomšič«. Ob dnevu ustanovitve Osvobodilne fronte, 27. aprila, je bila razširjena slavnostna seja izvršnega odbora glavnega odbora Socialistične zveze Slovenije, katere so se udeležili tudi preživeli udeleženci zgodovinskega ustanovnega sestanka ter člani vrhovnega plenuma OF. Naslednji dan se je začelo dvodnevno posvetovanje o Osvobodilni fronti slovenskega naroda, ki ga je organizirala Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Zgodovinsko društvo Slove-

nije in Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani.

V znamenju proslav 25-letnice vstaje je bil tudi letošnji jubilejni deseti pohod ob žici okupirane Ljubljane dne 8. maja, pri katerem je sodelovalo nad 22.000 udeležencev, med njimi tudi atleti iz Bolgarije, ČSSR, Grčije, Madžarske in Romunije.

Ob rojstnem dnevu predsednika Tita, 25. maja, praznujemo dan mladosti. To je obenem vsako leto najlepši praznik naše mladine. Tudi letos so bila v vseh jugoslovanskih republikah številna športna tekmovanja in kulturni nastopi. Letos je štafeta mladosti krenila s čestitkami za predsednika Tita na pot 24. aprila iz zgodovinskega mesta Rudo v Bosni, kjer je bila pred 25 leti ustanovljena prva proletarska brigada. Štafeta mladosti, v kateri je sodelovalo 30.000 mladincev in mladink, je pretekla do cilja 8500 kilometrov dolgo pot, ki jo je peljala po poteh naše narodnoosvobodilne vojske skozi kraje vseh naših republik, ki so zgodovinsko pomembni iz zadnje vojne. V Slovenijo je štafeta prispela 15. maja pri Metliki. Njena pot po Sloveniji je bila dolga 743 kilometrov.

Spomin iz vojnih let

Obiskovalci Postojnske jame, ki se ne morejo načuditi njeni lepoti in zanimivostim, se sprašujejo, od kod nenaravna črna barva v nekaterih podzemeljskih dvoranah. Šele vodič po jami jim to razloži.

Znani zdravnik dr. Sabin, iznajditelj cepiva proti poliomelitisu, je nedavno obiskal Jugoslavijo, kjer ga je sprejel tudi predsednik Tito

Pozdravi iz Clevelanda

Zbrani na koncertu Slovenskega okteta v Clevelandu pošljamo Slovenski izseljenski matici prirsčne pozdrave!

Zima Vrščajeva, Josie Zakrajšek — (Na svidenje v Ljubljani 14. junija!), Frank Česen, Ana Česen, John Čech, Carla Čech, Alice Čech, Cecilia Šubel, Vincent Coff, Josephine Petrič — pozdrav vsem, zlasti Plevniku! Joseph Okorn, L. Kaferle, Eva Coff, Frank Sirel, Leo Poljšak, Viki Poljšak, Marion Bachel, Ivanka Shiffrer, Mary Dolsak, Mr. in Mrs. Frank Rupert, Krist Stokel, Andrew Turkman, Josephine Turkman — se vidimo 28. junija! Julie Pirc, urednica Nove dobe, Josie Valencic, Cilka Valencic, Edwin Poljšak, Stephie Poljšak, Frances Legat, Frances Ilc.

V omenjeni jami so imeli okupatorji svoja skladišča za bencin. Neka partizanska minerska enota je dobila nalogo, da to gorivo uniči. Akcijo so uspešno izvedli in zažgali gorivo in razumljivo, da so ob tej priložnosti očrnele stene in kapniki v jami. Dolgo je že od takrat in malokdo se še spominja junakov, ki so sodelovali v v tem podvigu. Obiskali smo enega izmed njih — Rudija Bašlja, ki živi v vasi Koritnica na Primorskem, da bi nam kaj več povedal o tem dogodku. Rudi Bašelj je sedaj čuvaj na železnici. Takoj je bil pripravljen za pogovor.

Bilo je v aprilu leta 1944. Partizanska minerska skupina se vtihotapi v Postojnsko jamo. Navrta sod v bencinom in zažge. Skupina se po isti poti vrne, izginil je le človek, ki je ogenj podtaknil. Mislili so, da je mrtev. Ostal pa je še v jami. S težavo se je prebijal med kapniki. Ves ožgan je prišel do izhoda. Kasneje je bil zaradi opeklin dvanajst dni v bolnišnici.

— To je bila moja najhujša akcija, pravi. Nenadoma umolkne in se zamisli. Spomini na te težke trenutke mu ne pustijo govoriti. Ko se ponovno zbere, pravi:

— Mnogo smo se borili in če bi bilo še kdaj treba, bi šel ponovno v borbo kot prostovoljec.

Ker je takrat živel pod Italijo, so ga Italijani že leta 1939 poklicali v vojsko in ga

poslali v Francijo. Kmalu se vrne, nato pa ga pošljejo v Grčijo, od koder so ga predstavili spet v Italijo. Ob kapitulaciji Italije se je vrnil domov. Prek 700 kilometrov je prepotoval takrat od Toskane do doma, nekaj peš, nekaj z vsemogočimi prometnimi sredstvi. Takoj po vrnitvi pa je odšel v partizane.

Sedaj je sam v svoji čuvajnici ob progi. Sinovi so v šolah, žena pa mu je umrla že leta 1963. Edini prijatelji med delom so mu 12 kilometrov proge od Podbrda do Grahovega in šest predorov, ki skupaj merijo več kot 2 km, ter nekaj mostov.

Krepko si stisnemo roke, ko se poslavljamo od njega, od človeka, ki je sodeloval v 37 nevarnih partizanskih akcijah.

Armando Blažina

Forma viva v letu 1966

Delo mednarodnega simpozija kiparjev, znanega pod imenom »Forma viva«, se bo po programu za leto 1966 nekoliko spremenilo. Upravni odbor »Forme vive« je namreč sklenil, da bo odslej mednarodni simpozij vsako leto le na enem delovnem mestu, se pravi, da bo vsako tretje leto zopet v istem kraju. S tem bo izmenoma vsako tretje leto organiziran v Kostanjevici (skulpture v lesu) in Portorožu (skulpture v kamnu), kjer je že tradicionalno deloval, in na Ravnah (skulpture v železu), ki se jima je priključil pred dvema letoma. Tako bo »Forma viva« organizirana vsako leto, vendar vedno v drugem izmed navedenih krajev.

Skupščina občine Ravne se še ni dokončno odločila o letošnjem programu simpozija; ugotovljeno je namreč, da bodo Ravne kmalu zasičene s skulpturami, tako da bi bil simpozij v tem kraju organiziran morda le še enkrat ali dvakrat.

Mednarodni simpozij kiparjev »Forma viva« je pričel pred petimi leti. Doslej je sodelovalo na tem simpoziju skupno 91 kiparjev iz vseh petih celin, razen iz Avstralije. Iz Evrope so se udeležili simpozija kiparji iz 12 držav, dalje kiparji petih držav Severne in Južne Amerike, iz azijskih držav so sodelovali trije kiparji ter iz afriških držav eden. V navedenih petih letih so kiparji napravili skupno 110 skulptur, od tega v Kostanjevici 56, v Portorožu 42 ter na Ravnah na Koroškem 12.

c. s.

Tudi iz tujine lahko čestitate s šopkom svojim dragim, če vas je volja. V Zürichu v Švici že več desetletij uspešno dela mednarodno združenje cvetličarjev, imenovano »Fleurop-Interflora«, ki ima svoje podružnice med cvetličarji po vsem svetu. V Sloveniji sta podružnici v Ljubljani in Mariboru. V Ljubljani posreduje naročila za šopke iz inozemstva in za inozemstvo cvetličarna Herzmansky na Večni poti. Postopek je kaj enostaven: naročnik, ki želi razveseliti svoje drage, nekje v drugi deželi, s šopkom cvetja, se v cvetličarni v svojem kraju pozanima, katera cvetličarna je včlanjena v združenju »Fleurop-Interflora«. Tam naroči šopek in izbere voščilnico ter naročilo vplača v denarju svoje dežele. Ta posreduje naročilo dalje v deželo naslovnika, ki potem pravočasno in točno po naročilu prejme šopek. Torej, če hočete iz Amerike, Avstralije, Kanade ali katere koli evropske dežele poslati svojim dragim v Jugoslavijo za družinski praznik šopek cvetja, kar poslužite se Fleurop-Interflora.

V Sloveniji so zbrali nad 27 milijonov din za Indijo že do konca marca. V tej humani akciji za pomoč gladoječim v Indiji se je posebno izkazala naša mladina. Nekatere šole so kar tekmovalle med seboj, kdo bo več nabral. Računajo, da se bo vsota zbranih prispevkov do zaključka akcije še zelo povečala.

Sedem mrtvih v Odrancih je posledica hude nesreče, ki se je v tem kraju pri Murski Soboti zgodila dne 14. marca pri gradnji nove cerkve. Ob 9. uri zjutraj, ko je bilo na gradbišču cerkve okrog 40 ljudi, se je nenadoma zrušil zid cerkvene kupole, v katerem je bilo vgrajenih blizu 30.000 kosov zidne opeke. Poleg mrtvih je nesreča terjala še 15 težje ali lažje ranjenih.

Posebna komisija strokovnjakov je ugotovila, da je bila vzrok te hude nesreče nestrokovna gradnja cerkvene kupole, ki je imela razpon dvaindvajset metrov. Takšna gradnja je čisto nekaj drugega kakor na primer gradnja običajne hiše in jo je brezpogojno treba graditi po predpisih in pod nenehnim strokovnim vodstvom. Tukaj pa tega ni bilo, saj kupola celo opaža ni imela. Gradnjo je izvajal župnijski urad v Odrancih v lastni režiji, dela pa je vodil upokojeni zidarski mojster Martin Horvat. Ta pa za takšno zahtevno gradnjo ni imel dovolj strokovnega znanja.

Okrožno javno tožilstvo v Murski Soboti je uvedlo kazenski postopek zoper upokojenega zidarskega mojstra Martina Horvata, ki je imel premalo strokovnega znanja za tako zahtevno gradnjo, dalje zoper upokojenega univerzitetnega profesorja dipl. inž. Stojana Globočnika, ker ni vodil gradbenih del, niti jih ni v zadostni meri nadzoroval, zoper župnika Alojza Kozarja, ker je odredil nadaljevanje del v odsotnosti strokovnega vodje in zoper dipl. inž. Milana Pajka, ker je kljub pomanjkljivi tehnični dokumentaciji izdal in podpisal gradbeno dovoljenje.

Na Homu nad Šentupertom bo lovska družina zgradila lovsko kočjo, ki bo prav gotovo postala privlačna za izletnike in lovce, saj je okolica nadvse prijazna, gozdovi pa polni divjadi.

Ljubljana je dobila pravo kamelo, ki bo odslej domovala v živalskem vrtu pod Rožnikom. Kamelo sta pripeljala s seboj iz Bližnjega vzhoda dva nemška turista, ki sta jo nameravala peljati s seboj v Zah. Nemčijo. Toda avstrijske oblasti niso dovolile kameli prehoda v Avstrijo. Kamela je nekaj časa čakala v Mariboru, da se odloči njena usoda. Neki avstrijski časopis je ponudil, da kamelo na svoje stroške za letalom prepelje v Nemčijo, toda tudi zahodnonemške oblasti so živali prepovedale vstop. Tako je kamela prišla v ljubljanski živalski vrt, kjer so jo seveda z veseljem odkupili.

Prav svojevrstno razstavo so v začetku aprila odprli v galeriji škofjeloškega gradu. To je prva slovenska razstava nalepk za vžigalične škatlice iz bogate zbirke 70-letnega upokojenca Evgena Burdycha. V zbirki ima nad 12.000 različnih nalepk, od teh je pa razstavil okrog 2000 najbolj zanimivih. Polovica jih je iz Jugoslavije, druge nalepke so pa od vžigalic iz Sovjetske zveze, Nemčije, Poljske, Nizozemske, Češkoslovaške, Belgije, Irana, Iraka, Izraela, Kitajske in Japonske.

Dva nova radioaktivna vreleca so odkrili v Laškem, ki sodi med naša najstarejša termalna zdravilišča in kopališča. Nova vreleca, ki so ju odkrili strokovnjaki Zavoda za geološka raziskovanja, dajeta po 16 litrov radioaktivne vode na sekundo. Temperatura vode je 39 stopinj Celzija, kar je za 3,4 stopinje več od dosedanjih vrelecev. V Laškem se uspešno zdravi letno okrog 2500 bolnikov, lahko pa bi se jih veliko več, če bi imeli v zdravilišču več prostora. Tudi iz tujine, zlasti iz Avstrije in ZR Nemčije, prosijo bolniki za sprejem, morali pa so jih doslej odklanjati. S pomočjo gostinske in turistične organizacije v Laškem in Celju bo zdravilišče Laško kmalu dobilo nekatere nove stavbe. V gradnji je prizidek ob osrednjem zdraviliškem poslopju, v načrtu pa je še gradnja novega zaprtega in odprtega bazena ter novega hotela z 200 posteljami.

Ribničani niso zadovoljni z urbanističnim načrtom, ki naj bi v bodoče oblikoval podobo njihove stare slavne Ribnice. Največji kamen spotike za bodoči razvoj tega našega prijaznega kraja je veliko lesno industrijsko podjetje, ki se košati prav sredi Ribnice, kjer bi moral biti bodoči novi del trga. Ribničani pravijo: Industrija ne spada prav v središče kraja, ampak nekam na rob. Tako je tudi drugod, zakaj bi bila prav Ribnica izjema? Lesna industrija pa še toliko manj, ker ogroža okoli stoječa stanovanjska poslopja z nevarnostjo požara. Tujski promet, ki stalno narašča, nujno terja v Ribnici večji hotel s prenočišči za tujce. Urbanistični načrt hotel sicer predvideva, zanj pa ni še določen primernejši prostor. Mnogi Ribničani menijo, da bi bil za hotel najbolj primeren prostor, ki so ga pred leti že nekako v ta namen izbrali — na mestu, kjer je nekoč stal ribniški grad. Lepo obnovljeno grajsko obzidje, ki je danes ponos turistične Ribnice, bi bilo primerno okolje za hotel.

Prikolice za Kubo bo skupaj še z nekaterimi slovenskimi podjetji začelo izdelovati Kovinsko podjetje Ribnica, ki vse bolj povečuje proizvodnjo. Podjetje zaposluje 134 delavcev. Za domači trg izdelujejo tri vrste vprežnih plugov. Letos bodo začeli izdelovati tudi betonske mešalce ter še z nekaterimi drugimi podjetji iz Slovenije 6-tonske prikolice za prevoz sladkornega trsa za Kubo. Kuba bo na leto kupila 2000 takih prikolic v skupni vrednosti 400 milijonov starih din. Pogodbo so sklenili za 10.000 prikolic in s tem zagotovili proizvodnjo za pet let.

Najboljše amaterske dramske skupine v Sloveniji bodo nastopile v Črnomlju na IX. republiški dramski reviji v dnevih od 21. do 28. maja. Vse skupine, ki bodo sodelovale, se z veliko vnemo pripravljajo za nastope, tako bo ta revija res prvovrsten kulturni dogodek. Ogled predstav bodo omogočili tudi prebivalcem drugih večjih krajev, od koder bodo na predstave vozili posebni avtobusi.

Na Cankovi letos manj sezoncev. Lani je na krajevnem območju Cankove vložilo prošnje za delo v zamejstvu blizu 170 prebivalcev, okrog 30 pa se jih je tam zaposlilo s turističnimi potnimi listi. Letos pa je bilo vloženih komaj 130 prošenj, »turistične« pa so povsem odpadle. To je dokaz, da iščejo le enkratni zaslužek za razne nujne gradnje, nakup strojev in vozil.

V Žerjavih pri Lenartu v Slov. goricah je danes slatinski vrelec, iz katerega so že pred prvo svetovno vojno črpali vodo in jo izvažali celo v Nemčijo. Stari ljudje pravijo, da so nekoč v tem kraju kmetje kopali tudi sol. Slatinski vrelec v Žerjavih je začel izkoriščati l. 1850 Franc Shütz od Sv. Trojice v Slov. goricah, zato so mu tudi pravili Trojiška slatina. V začetku je bila celo boljša od radenske in so jo izvažali v Avstrijo in Nemčijo. Ko pa so vrelec poglobili, se je njena kvaliteta zelo poslabšala in ni bila več za izvoz. Več slatinskih vrelecev je tudi v okolici Benedikta in v Lormanju, kjer pa se je tudi kvaliteta vode zelo poslabšala, ko so leta 1928 izvir poglobili.

Cerar zmagal v Wembleyu

Prve dni aprila sta jugoslovanska telovadca Miroslav Cerar in Damir Anić nastopila na mednarodnem telovadnem turnirju v Londonu. Razen Jugoslovanov so nastopili še telovadci Velike Britanije, Češkoslovaške in Madžarske. Naš državni prvak Miro Cerar je kljub temu, da ni v najboljši formi, saj že pol leta služi vojaški rok, premagal vse svoje nasprotnike, naš drugi tekmovalac Anić pa je bil četrti.

Dvorano v Wembleyu je napolnilo več kot tisoč gledalcev, ki so telovadce navdušeno pozdravljali. Med njimi je bilo tudi precejšnje število Jugoslovanov, ki žive v Londonu. Londonski dopisnik »Dela« je ob koncu svojega poročila napisal: »Prijetno je v tujini poslušati, kadar ljudje ploskaja našim tekmovalcem. To je za Cerarja, Anića in druge požrtvovalne športnike tudi edino plačilo, ki ga prejmejo za svoje znanje in dolge, dolge ure vaj. Toda dozdeva se mi, da je bil Cerarju od vseh številnih priznanj v Wembleyu najbolj drag šopek rdečih rož. Dala so mu ga naša dekleta, ki so ga ves čas tako živo bodrila.«

Dnevi poletov v Planici

Natanko pred 32 leti so v Planici po načrtih inženirja Stanka Bloudka zgradili dotlej največjo smučarsko skakalnico na svetu. Še istega leta je na njej norveški smučarski skakalec Birger Ruud skočil 91 metrov daleč, kar je pomenilo nov svetovni rekord.

Naša Planica — ozka dolina pod Poncami v osrčju Julijskih alp s ponosnim Triglavom na čelu — je čez noč postala znana po vsem svetu. Tu na jugoslovansko-italijansko-avstrijski tromeji so potem leto za letom smučarski skakalci dosegali nove in nove daljine ter rekorde. Leta 1936 je Avstrijec Sepp Bradl v Planici poletel čez sto metrov — 101 meter daleč. Vsak daljši smučarski skok na posebej za to zgrajeni skakalnici je v resnici polet, saj človek na smučeh leti po zraku kot ptič — pet, šest sekund — potem pa doskoči na strmi hrbet skakalnice-letalnice.

Za zlati jubilej naše Planice smo na veliki skakalnici videli letos vse najboljše skakalce na svetu: svetovnega rekorderja Björna Wirkolo (Norveška— 145,5 m), Petra Lesserja (NDR), Dietra Neuendorfa (NDR) in še 40 mojstrov smučarskega skakanja iz 11 držav.

Mladi češki skakalec Jiří Raska je tokrat skočil 130 metrov daleč in s tem postavil nov rekord na planiški skakalnici — velikanki. Peter Lesser je skočil še dlje — 133 metrov, vendar je padel, zato njegov skok ne more obveljati kot rekord. Tudi naši skakalci inž. Peter Eržen (118 m), Ludvik Zajc (119 m) in Marjan Pečar (110 m) so se odrezali kot še nikoli.

Zaključne polete v Planici v nedeljo 27. marca si je ogledalo okrog 50.000 ljudi, največ iz Slovenije in drugih krajev Jugoslavije, veliko pa jih je prišlo tudi iz sosedne Avstrije in Italije. Na parkirne prostore prav pod skakalnico je pripeljajo 3.000 osebnih avtomobilov in 573 avtobusov, na progi pa je obstalo sedem vlakov; nekaj tisoč ljudi pa je prišlo iz bližnjih vasi kar peš.

V zadnjih letih je vsakokratna prireditelj na planiški velikanki postala pravi slovenski narodni praznik, ki traja tri dni. V treh dneh si je letos skoke — polete ogledalo skoraj 80.000 ljudi, kar je svojevrsten rekord za športno prireditev v Sloveniji.

Toda naša Planica še ni rekla zadnje besede. Že prihodnje leto ali pa najkasneje do 1969 leta, ko bodo spet smučski poleti v Jugoslaviji (samo vsako tretje leto pride mo na vrsto), bomo dogradili novo smučarsko letalnico, ki bo dovoljevala polete do 160 metrov. Zgradili jo bodo v neposredni bližini sedanje velikanke v strmeh bregu pod Poncami.

Niko Lapajne

Tito na ameriški televiziji

Ameriško televizijsko omrežje Columbia Broadcasting System (CBS) je prikazala milijonom Američanov poseben program o tednu smučarskih skokov na Planici in je hkrati prenašala krajši pogovor, ki ga je imel ob tej priložnosti predsednik Tito z reporterjem CBS Artom Delvinom. To je bila osrednja reportaža v tedenski športni oddaji tega znanega nacionalnega televizijskega programa, ki ga prikazujejo širom po ZDA.

Hace justamente 32 años fue construida en Planica, de acuerdo a los planes de construcción del ingeniero Stanko Bloudek la primera pista para saltos de esquí mas grande del mundo. En 1936 el saltador austríaco Sepp Bradl voló en Planica 101 metros, siendo éste el primer salto en esquí que atraveso los cien metros de largo.

Este año, los saltos en la pista gigante de 130 metros, pudimos contemplar alrededor de 500 saltos, siendo ésta la fiesta

mas importante que se haya realizado hasta el momento en el valle de las cinco pistas de saltos, como se denomina a Planica.

Tuvimos oportunidad de ver a los mejores saltadores de esquí del mundo, hombres como Björn Wirkolo de Noruega, campeón mundial y recordman, Peter Lesser y Dietro Neundorf, ambos de la República Democrática Alemana, como asi también 40 maestros de saltos de esquí, procedentes de once países distintos.

La clausura de los juegos de Planica, se efectuó el domingo 27 de marzo próximo pasado, con la presencia de 50.000 personas aproximadamente, provenientes de distintos puntos de Eslovenia, como también de otros lugares no solo de Yugoslavia, sino de países vecinos como Italia y Austria.

En los últimos años los encuentros de Planica han resultado verdaderos días de fiesta nacional para Eslovenia, con una duración de tres días. Este año concurren a presenciar los juegos alrededor de 80.000 personas, siendo un verdadero record para este tipo de encuentros deportivos.

A pesar de todo, Planica no ha dicho la ultima palabra, y el próximo año o a mas tardar, para 1969, cuando se vuelvan a realizar los saltos de esquí en Yugoslavia, vamos a finalizar la construcción de la nueva pista gigante para saltos en esquí de 160 metros de largo, que será efectuada en las cercanías de la actual pista gigante en la empinada cuesta de Ponce.

Podoba nove Ljubljane

Rojaki, ki od časa do časa obišejo Ljubljano, se čudijo spremembam in nagli rasti našega glavnega mesta. Toda to je šele začetek. Po nedavno sprejetem urbanističnem načrtu, ki so ga po naročilu mestnega sveta pripravili številni strokovnjaki, se bo Ljubljana do leta 2000 razvila v veliko, sodobno urejeno mesto, v katerem bo, kot predvidevajo, živelo približno 360.000 ljudi.

Praden je bil načrt sprejet, je bil dan na šestmesečno javno obravnavo. Vsak volivec si ga je lahko natančno ogledal in povedal svoje pripombe in predloge. Vse predlagane spremembe posameznih občanov so šle v ponoven pretres in po možnosti v odobritev.

Podoba nove Ljubljane, kot so si jo zamislili strokovnjaki, je lepa in vabljiva. Ob petih vpadnicah, ki so jih v obliki peterokrake zvezde že pred stoletji začrtali Rimljani, bodo zrasla nova stanovanjska naselja z vsemi potrebnimi prosvetnimi, zdravstvenimi, kulturnimi, trgovskimi in komunikacijskimi ustanovami. Kajti do leta 2000 se bo prebivalstvo Ljubljane podvojilo. Za 360.000 meščanov bo treba mnogo novih stanovanj — vsako leto naj bi jih sezidali 3200; slabša bodo obnovili, še slabša pa podrli.

Poskrbljeno bo tudi za stanovanja za starejše ljudi. Za oslabele in bolne, ki potrebujejo nego in oskrbo, bodo zgrajeni posebni domovi s patronažno službo. V njih bo prostora za 60—100 oskrbovancev. Razporejeni bodo ob vseh petih mestnih vpadnicah.

Med stanovanjskimi naselji bodo šolska poslopja razporejena tako, da noben šolar ne bo imel do šole dalj kot 600 metrov. Šole bodo dostopne po peš poteh, tako da otrokom ne bo treba prečkati prometne ceste. K šolam bo priključeno tudi varstvo šolskih otrok. Za predšolske otroke pa so predvidene posebne vzgojne ustanove, ki bodo od otrokovega doma oddaljene največ 300 metrov.

Skrb za zdravstvo bodo prevzeli zdravstveni domovi za posamezna področja s 15 do 20 tisoč prebivalci. Osrednja medicinska ustanova pa bo zrasla na okrog 30 ha obsegajočem zemljišču, ki se razprostira okrog sedanje bolnice. Medicinski center bo združeval vse najvišje medicinske, pedagoške in raziskovalne ustanove. Bolnikom bo na voljo 4500 bolniških postelj.

V vseh mestnih predelih bodo razporejeni manjši in večji obrati za javno prehrano. Veliki živilski centri bodo oskrbovali meščane z gotovimi in delno pripravljenimi jedili.

Industrijska cona bo osredotočena na prostor Moste—Zalog, ki ima mnogo pogojev za razvoj zahtevnejše industrije. Leži med tokoma Save in Ljubljanice, na ravnem terenu, z ugodnimi gradbenimi pogoji. Pomembna je tudi bližina železniške tovarne postaje in pa energetski vir novozgrajene toplotarne v Mostah. V Mostah se bo razvijala lahka in srednje težka industrija. Tam bodo tudi velika skladišča za preskrbo mesta.

Promet v Ljubljani se bo povečal za skoraj 800 %. To povečanje zahteva temeljito razširitev, modernizacijo in obnovev sedanjih prometnih naprav. Osnovno mestno cestno omrežje bodo sestavljale glavne že omenjene vpadnice z Gorenjske, Štajerske, Zasavja, Dolenjske in Primorske. Tranzitni promet bo prevzela obodna cesta, ki bo vodila okrog in okrog mesta. Glavne mestne ceste bodo štiri- do šestpasovne (praviloma z vmesno zelenico), prečni priključki pa bodo dvopasovni.

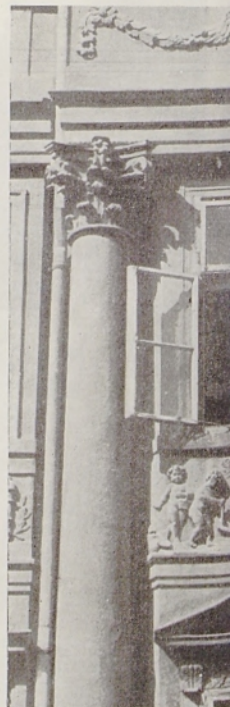
Nova Ljubljana bo polna zelenja, parkov, otroških in športnih igrišč, z letnimi in zimskimi kopališči, športnimi stadioni, smučarsko skakalnico itd. V krogu 50—70 kilometrov se bo razprostiral zeleni pas, kamor bodo hodili Ljubljančani na nedeljski oddih in okrepitev.

Posebno skrbno bosta preurejena Tivoli in Rožnik, ki ga bodo zasadili z domačim drevjem, prepredli s sprehajalnimi potmi, počivališči in razglednimi točkami. Podobno bosta urejena tudi Grad in del Golovca.

Stara Ljubljana bo ohranila svojo baročno podobo, saj predstavlja dragocen zgodovinski kompleks, ki ga je treba skrbno čuvati. Najstarejši del srednjeveške Ljubljane je današnji Stari in Gornji trg, kjer je bilo prvotno ribiško-čolnarsko naselje, pozneje pa se je to razvilo v trgovsko-obrtniško središče. V 13. stoletju se je mesto razširilo na levi breg Ljubljanice. Tu je na Novem trgu zrasla plemiška četrt z deželno upravo. Civilna in cerkvena gosposka je imela svoj sedež na Mestnem trgu, kjer je bil v 15. stoletju zgrajen magistrat. Ob vznožju Gradu so še danes ohranjene mnoge stavbe, ki so bile zgrajene od 16. do 18. stoletja. Srednjeveška

Prof. E. Ravnikar

The Portrait of New Ljubljana

Ljubljana je imela pomembne umetniške delavnice, v katerih so ustvarili mnogo dragocenih umetnin, ki bodo tudi v bodoče plemenitile videz moderne, sodobne Ljubljane.

Novo, sedanje mestno središče se bo izoblikovalo na Trgu revolucije, ki deloma zajema zemljišče starorimske Emone. Med gradnjo novih objektov trga so izkopali številne ostanke rimskih hiš, novce, okrasje, mozaike. Ob modernih poslopih našega mesta bodo dobili svoj prostor tudi ti spomeniki preteklosti.

Prav tako bodo ohranile svojo podobo najrazličnejše vasi v okolici Ljubljane, na primer Bizovik, Štepanja vas, Medno, Košeze in še mnogo drugih. Na današnjo Ljubljano nas bo spominjalo tudi nespremenjeno delavsko naselje Zelena jama kot eno glavnih žarišč delavskega gibanja, Rožna dolina s svojim zelenjem, Krakovo kot predmestni vrtičkarski okraj, Cankarjev vrh, Grajski hrib itd.

Vse to pa ne bo zraslo čez noč. Novo Ljubljano bodo gradili postopoma, kot bodo pokazale vsakoletne potrebe mesta in želje meščanov. Letos je na vrsti ureditev prometnih vpadnic, graditev stanovanj in nove bolnice. Vendar pa ta načrt, čeprav je bil že sprejet, ni dokončen in nespremenljiv; vsakih pet let ga bodo prilagajali nastalim spremembam.

Jana Milčinski

After the recently accepted urban program, which was prepared by a number of specialists on the request of the town council, Ljubljana will grow in a large contemporary settled city by the year 2000.

Along the five points of incidents, which were in the form of a five pointed star already outlined hundred years ago by the Romans, new settlements will spring up with all necessary social, cultural, health, commercial and communication institutions. For up to the year 2000 the population of Ljubljana will double. It will be necessary to build many new flats for 360.000 citizens. Every year we will have to build about, 3200 new flats. The houses which are in bad condition will be repaired, and the still worst ones will be pulled down.

A special care will also be taken for the lodgings of the aged. For the feeble and the sick, who need nursing and care, there will be built special houses with the special workers on duty.

Among the flat settlements, the schools will be distributed so that no school child will have more than. 600 meters up to the school building. The schools will be approached by foot paths, so that children will not have to cross the traffic streets, But for the underschool-aged children are foreseen special nursery schools.

The new hospital will grow up on an area of 30 ha which stretches around the present hospital. This future medical center will incooperate all the highest medical, educational and research institutions. This hospital will have 4500 beds for the patients.

In all parts of the town there will be aranged small and large operations for public nutrition. Large nutritional centers will provide the citizens with already or half prepared food staffs.

The industrial zone will be centered on the area of Moste-Zalog which has many conditions for the development of pretentious industry.

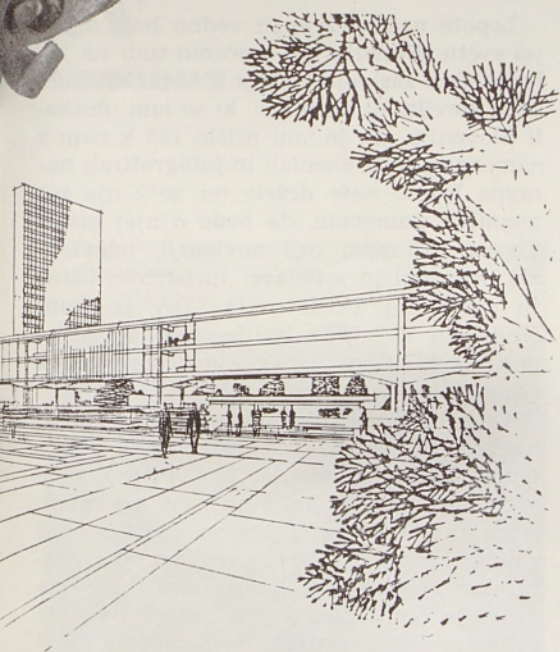
The traffic in Ljubljana will be encreased by almost 800 percents. This encrease will demand a thorough extension, modernisation and renewal of the present traffic equipments.

The new Ljubljana will be full of greens, parks, children and sports grounds with summer and winter swimming-pools, sports stadiums, ski-jumps etc.

Tivoli and Rožnik, the Ljubljana castel and a part of Golovec will be aspecially carefully reorganized.

But the old Ljubljana will preserve its baroque image, for it presents precious historical complex, which is to be carefully looked after. The new contemporary town center which will be formed on the square »Trg revolucije« that partly occupies the ground of the old Roman Emona. During the building of new bloks of the square they excavated a number of the remains of the Roman houses, coins, ornaments and mosaics.

And among these modern buildings of our town the monuments of the past will get their place too.

Del novega središča Ljubljane (projekt)

Hvala za čudovito bivanje v Jugoslaviji

Švedski par Berit in Evert Jacobsson, ki sta se letos 8. marca skupaj s slovenskim parom Potočnikovima po naših starih slovenskih kmečkih šegah poročila v Ljubljani, o čemer smo v prejšnji številki obširno pisali in objavili slike, je poslal zahvalno pismo uredništvu Ljubljanskega dnevnika, ki je bil med organizatorji te zanimive kmečke ohceti. Iz njunega obširnega, toplo napisanega pisma, objavljamo nekaj odlomkov:

»Prijeteljska Jugoslavija — to je najmočnejši vtis, ki ga ne moreva pozabiti, potem ko sva bila osem dni gosta vaše lepe dežele. Fantastične kmečke ohceti v Ljubljani, svetovnega prvenstva v hokeju na ledu in najinega bivanja v Portorožu ter na Bledu ne bova nikoli pozabila. Toda bolj kot tega se spominjava nenavadne prijaznosti, s katero so naju povsod sprejeli.

Najino bivanje v Jugoslaviji so pripravili do vseh potankosti z nenavadno pozornostjo. Gostitelji so storili vse, da bi se čim bolje počutila med vami. To jim je povsem uspelo. Najmočnejši vtis so naredili Jugoslovani sami. Ljudje, ki sva jih srečavala v restavracijah ali na cesti, so se nenehno prijazno nasmihali in nama dali vedeti, da sva dobrodošla... Čeprav nismo govorili istega jezika, smo se vendarle razumeli. Prijazen, dobrodošel nasmeh je mednarodni jezik, ki ga vsi razumemo.

Sedaj sva se že živela v najino vsakdanje življenje na Švedskem. Bereva reportaže, ki jih je objavil največji švedski časopis »Expressen«. Ta ni poročal samo o kmečki ohceti, marveč tudi o čudovitih krajih, ki sva jih obiskala, in o nenavadno prijaznih, ljubkih ljudeh, ki sva jih srečala.

Jugoslavija je osvojila bronasto medaljo v B skupini svetovnega prvenstva v hokeju na ledu. Midva pa bi, če bi le mogla, rada podelila vaši lepi deželi zlato medaljo »pokala gostoljubnosti«. Upava, da bova kmalu obiskala Jugoslavijo in srečala spet najine nove prijatelje in Fani ter Janeza Potočnika, ki sta se obenem z nama poročila, med kmečko ohcetjo v Ljubljani.

Berit in Evert Jacobsson
Huskvarna, Švedska

Camping za tisoč turistov

V znanem in že doslej lepo urejenem campingu v Luciji pri Portorožu, na vznožju Seče tik ob morju, bodo camping, kjer

je doslej lahko šotorilo 500 turistov, razširili. Camping bo odslej lahko sprejel 1000 turistov oziroma do 300 avtomobilov s 3 do 4 potniki. Camping spada h gostinskemu podjetju »Metropol«. Za tiste, ki jih zanima cena, naj povemo, da bo veljalo dnevno skupaj s turistično takso 650 starih dinarjev za osebo, kar je za tuje turiste komaj pol dolarja, oziroma dve nemški marki.

Tuje turistične ladje na Jadranu

V Dubrovniku je konec februarja pristala ladja »Rafaelo« — ponos italijanske potniške mornarice, z blizu 2000 potniki. To je bil začetek letošnjih obiskov tujih turističnih ladij v naših lukah. Na podlagi pogodb, ki so sklenjene s 16 pomorskimi družbami sredozemskih dežel, Velike Britanije, skandinavskih dežel in ZDA, bodo obiskale letos jugoslovanske luke številne znane najmodernejšje turistične ladje. Tuje turistične agencije so že do februarja razprodale nad 80 odstotkov vozovnic za vsa krožna potovanja po Sredozemlju, ki vključujejo tudi obiske v jugoslovanskih lukah. Med obiskovalci bodo štiri ameriške ladje s skupno 7000 potniki. Med temi bosta najmodernejši ameriški ladji »United States« in »Constitution«.

Že v maju na stečaj odprta vrata

Na letališču Ljubljana se bo že v tem mesecu začela poletna turistična sezona, ki bo letos zelo razgibana. Za primerjavo: lani je v maju pristalo na Brniku 86 letal, letos pa jih bo v tem mesecu kar 140. Svoje lete je najavilo do začetka aprila 12 tujih letalskih družb. Med temi British united Airways z 62 poletih, norveška družba Brathens s 54 poletih, nemška Bavaria s 44 poletih, nizozemska Martin's Air Charter z 41 poletih, Transtyr z 38 poletih itd. K temu je treba dodati še 31 najavljenih poletov Adria avioprometa in 266 mednarodnih letov JAT, tako da bo vseh skupaj 1946 mednarodnih letov. To pa ni končna številka, ker pričakujejo še prijavo letalske družbe ČSA iz Češkoslovaške. Skratka: v mednarodnem prometu pričakuje letališče Ljubljana v letošnji sezoni spet rekordno žetev.

Slovenski kraji in običaji na tujih TV zaslonih

Lepote naše dežele so vedno bolj znane po svetu. Neredko jih srečamo tudi na televizijskih zaslonih v daljnih tujih deželah. Med številnimi inozemci, ki so lani obiskali Slovenijo, jih je lani prišlo 135 k nam z namenom, da bi snemali in fotografirali naravne lepote naše dežele ter se z njo seznanili z namenom, da bodo o njej pisali. To so bili razni tuji novinarji, televizijski snemalci in sodelavci turističnih listov in publikacij. Prišli so iz ZDA, iz skandinavskih dežel, iz Italije, Češkoslovaške in drugih. Njihovi lanski obiski so že obrodili sadove.

Tako bo letos izdal glavni urednik svetovno znanih turističnih vodičev »The Blue Guides«, Stuart Rossiter iz Londona, vodnik po Sloveniji, v katerem zlasti podrobno opisuje Ljubljano, Postojno in Portorož z okoliškimi kraji. Predstavniki propagandne skupine »Alps« iz New Yorka R. J. Terry si je lani ogledal več krajev ob naši veliki alpski magistrali: med drugim Bled in Bohinj ter celotno gornjesavsko dolino. Televizijska skupina iz Helsinkov na Finskem je posnela v Sloveniji 20-minutni dokumentarni film, v katerem bodo prikazani: Ljubljana z letališčem, Dolenjska, Portorož z okolico, Postojna, Predjamski grad, Rakov Škocjan in še več drugih posnetkov z našega Krasa.

Zelo pomemben je bil lani tudi obisk D. Pierra in P. Magosa iz Belgije, ki sta v Sloveniji posnela razen številnih turistično pomembnih krajev tudi nekatere slovenske ljudske običaje, kakor belokranjsko jurjevanje ter nekaj znamenitih cerkvenih fresk po naših cerkvah.

Za bavarsko televizijo je lani posnel dr. Gugenbichler film o našem Krasu z naslovom Izgubljena reka. Film je imel v Zahodni Nemčiji takšen uspeh, da je moral avtor izdati še poseben prospekt z opisom krajev in navedbo literature o slovenskem krasu. Film je avtor prodal tudi v ZDA, kjer so ga predvajale nekatere televizijske hiše. Za letošnji april je dr. Gugenbichler ponovno napovedal svoj obisk v Jugoslaviji, kjer namerava posneti televizijski film o jadranski magistrali.

Slovenija on Foreign TV Screens

The beauties of our country and our interesting national customs are more and more frequently seen also on foreign TV screens. Among the visitors from abroad are also a number of reporters and different tourist agents, who came with the purpose that they would write about our country and show the distinctions of its beauty. This year the chief editor of the worlds known tourist-guides »The Blue Guides St. Rossiter from London will publish a guide about Slovenia, in which he will especially write about Ljubljana, Postojna and Portorož with its surrounding. Last year the representative of the propaganda group »Alps« from New York R. J. Terry visited the places along our alps-motorway: among them Bled, Bohinj and the whole of the uper valley of the river Sava. A television group from Helsinki, Finland made in Slovenia a twenty minutes documentary film. Very

important was also the visit of D. Pierr and O. Magosa from Belgium, who besides a number of tourist places filmed also our different national customs and some distinguished church frescos.

For the Bavarian television Dr. Gugenbichler made a film of our place called Kras with the title »A Lost River« last year. The film had such a great success in West Germany that the author had to issue still a special prospect with the description of these places and give a list of literature about the Slovene Kras. The author sold the film also in USA.

At the Ljubljana Airport the Record Number of Flights this Year

At the Ljubljana Airport the summer tourist season, which is going to be very busy this year, will already begin this very month. Last year 86 planes landed at the

Brnik Airport in the month May, but this year we expect 140 landings in the same month. By the beginning of the month April 12 foreign Airline Companies have announced their flights. Among them are British United Airways with 62 flights, Britain Airways with 24 flights, Trabs Globe with 19 flights, Norwegian Company Brathens with 54 flights, German Bavaria with 44 flights, Dutch Martin's Air Charter with 41 flights etc. To these we still have to add 311 Adria Avio-promet flights and 266 international JAT flights, so that the joint number of the international flights in Slovenia will amount up to 946 flights this year. However this is not yet the final number, namely we expect still another announcements from Checho-Slovakia. In a word: Ljubljana Airport expects a record number of flights in the international airline traffic.

Dr. Fran Vatovec:

Cankarjevo časnikarsko pero

Ob 90-letnici njegovega rojstva
10. maja 1966

Cankar je bil mojster slovenske besede. V literaturi in tudi v publicistiki ter časnikarstvu. V satiričnih, kritičnih, polemičnih prispevkih se njegova literarna zamisel tesno prepleta s publicistiko.

Cankar je moral v življenjskih stiskah preskusiti svoje pero tudi v pristnih oblikah poklicnega časnikarstva. Založniku Schwentnerju toži: »Če bi si zdajle ne preskrbel sam nekega žurnalističnega opravka, bi moral poginiti.« Karlu Slancu pa je pisal, da pojde »na Dunaj med nemške žurnaliste«, če se ne bo mogel drugače »izkupati iz svojega dosedanjega življenja.«

Ob pričevanju, ki je ohranjeno v njegovih pismih, ni dvomiti, da bi se njegova usoda v ugodnejših materialnih pogojih slovenskega socialističnega časniškega tiska verjetno prevesila v poklicno časnikarstvo. Seveda bi v tem primeru ta časnikarska »tlaka«, ki je npr. bremenila že Jurčičevo pisateljevanje, nedvomno zasenčevala sijaj Cankarjeve literarne ustvarjalnosti.

Na Dunaju si je Cankar moral služiti kruh s poklicnim časnikarstvom. Vztrajno pa je odklanjal vstop v uredništva slovenskih meščanskih časnikov. Svojega peresa ni maral postaviti v službo slovenskega liberalizma in klerikalizma. Sicer je sprejel Govekarjevo ponudbo, da bi sodeloval pri »Slovenskem narodu«, vendar s pogojem, da bo pisal le o literaturi in življenju: »Politika me ne briga veliko in ogibljem se je, kjer le morem.« Ko je prejel od »Slovenskega naroda« ponudbo, da bi zaslužil pri njem prav lahko kakih 20 goldinarjev mesečno, je pisal bratu Karlu, da ne bo nikoli vstopil v »Narodno« uredništvo. Nadaljuje: »Saj menda veš, da me ljudje okoli 'Naroda' ne marajo, kakor jih jaz ne maram. Če se bom kdaj ukvarjal s politiko, kar se mi samemu ne zdi verjetno, bom ustanovil

politično-znanstveno-literarno revijo. Ali kdo ve, če se to zgodi.« »Narod« se je Cankarju zameril, ker je boječ in zato tudi hinavski.

Druga vaba: ponujali so mu uredništvo liberalne »Domovine« v Celju. Cankarjev odgovor: »Fej! vsem skupaj! Rajši momljam na Dunaju neslan krompir.«

Tretja vaba: tržaška »Edinost« si želi Cankarjevega peresa. Cankar je ponudbo odklonil. Vzrok? Cankar ni videl v tem krogu nobene prihodnosti. Pa tudi to mu ni bilo všeč, ker kaže »Edinost« preveč »barv«.

Cankarjevo razmerje do socialističnih listov pa je povsem drugačno. Tukaj je celo sam ponujal svoje pero. Ko so v Trstu iskali urednika za »Delavski list« (1908-09), je Cankar na Regentovo sporočilo odgovoril, da je pripravljen vstopiti v uredništvo glasila slovenskih socialistov na Primorskem. Do tega pa ni prišlo, ker niso marali izdatelji lista, katerega obstoj ni bil zadostno materialno zagotovljen, izvabiti Cankarja v negotovost oz. v manj prijetne življenjske okoliščine. Pripravljen je bil na povabilo I. Regenta sodelovati tudi kot kulturni urednik socialističnega dnevnika »Zarja«, kar so pa preprečili zapleti v zvezi s svetovno vojno.

V najtesnejših stikih pa je bil Cankar z »Rdečim praporom«, ki ga je urejeval Etbin Kristan. Kristanu je sporočil, da lahko razpolaga z njim, kadar bo postal Rdeči prapor dnevnik. Dokler bo treba tudi zastonj. Ko je začel Rdeči prapor izhajati dnevno, je bil Cankar med prvimi, ki je priskočil s svojim žgočim peresom na pomoč urednikoma E. Kristanu in Milanu Jakliču. Ko je odpotoval E. Kristan na Dunaj, da bi zagotovil denarna sredstva za dnevno izhajanje socialističnega dnevnika, je Cankar vskočil namesto njega za uredniško mizo. Prav tako ob Etbinovem potovanju v Pariz. Štefki Löfflerjevi je pisal na Dunaj, da ima mnogo dela z urejevanjem Rdečega prapora. In ko so E. Kristana na Sušaku zaprli, ga je Cankar spet nadomeščal v uredništvu Rdečega prapora.

Ti odnosi do časnikarstva jasno osvetljujejo podobo I. Cankarja — časnikarja: na Dunaju je moral opravljati to poklicno »rokodelstvo«, ker bi sicer shiral. Slovenskemu meščanskemu časniškemu tisku, ki ga s cekini v roki vabi v svojo past, ni maral hlapčevati. Z veseljem pa je sodeloval

pri slovenskih socialističnih listih, predvsem v uredništvu »Rdečega prapora«. Tu je lahko sledil revolucionarnemu klicu svojega srca. In sanjal je o lastnem dnevniku, ki bi po njegovih stolpcih lahko škropil svojo srčno kri. Sanjal o časopisu, ki bi v njem lahko napisal »čisto vse«.

Etbin Kristan se je oddolžil spominu svojega dobrega prijatelja Ivana Cankarja, ko je v avgustu 1937 pričel izdajati v Clevelandu napredno revijo slovenskih izseljencev. Poimenoval jo je po Cankarju: **Cankarjev glasnik** (1937-43). V uvodni besedi pojasnjuje urednik Etbin Kristan: »Glasnik je dobil Cankarjevo ime predvsem iz hvaležnosti. Cankarjev glasnik je namenjen slovenskemu ljudstvu v tej novi deželi, ki ni gosposko, temveč delavsko. Glasnik, ki nosi njegovo ime, se bo torej trudil, da posluži potrebam ter interesom slovenskih delavskih slojev, kolikor more izpolnjevati to nalogo. Zatorej bo Cankarjev glasnik gledal, da privabi v svoj krog kolikor mogoče naših ljudi, sposobnih, da rabijo svoje pero za leposlovje ali pa za poljudno vedo.« Nato opozarja Kristan, da je bil Cankar mojster slovenščine: »Dosegli ne bomo Cankarja v tem, ne izlahka. Truditi pa se moramo, da se mu približamo, kolikor je le mogoče.«

Pisatelj Janez Jalen je umrl

Dne 11. aprila je v Ljubnem na Gorenjskem umrl slovenski pisatelj Janez Jalen. Ni dočkal svojega petinsedemdesetega rojstnega dneva in njegovo zadnje delo, trilogija Vozarji, je ostalo nedokončano.

Rodil se je kot deseti otrok na Rodinah na Gorenjskem. Starši so ga poslali v šole za duhovnika. Kot kaplan in pozneje župnik je služboval v raznih farah. Bil je vnet planinec, z vsem srcem navezan na naravo. Kmalu je začel pisati ljudske igre za podeželske odre. Pozneje se je lotil tudi pisanja povesti, ki so pritegnile bralca posebej še zaradi klenega jezika: Ovčar Marko, Trop brez zvoncev, Cvetkova Cilka in druge.

Ko je kot župnik živel v Notranjih gorcah na Ljubljanskem barju, ga je pritegnil ta neznani svet. Vsega je prehodil, prebral kopico arheoloških knjig in tako je v njem začela zoreti nova snov za njegovo najboljšo knjižno stvaritev: trilogijo Bobri, povest iz prazgodovine Ljubljanskega barja, iz časa, ko so tam živeli mostiščarji.

1
2
3
Spominska plošča na Jurčičevi rojstni hiši
Jurčičev rojstni dom radi obiskujejo šolarji
Pomlad ob Krki

KULTURA KULTURA KULTURA

Jurčičev muzej na Muljavi

Na videz nam vasica Muljava pri Stični na Dolenjskem ne more nuditi ničesar posebnega. Taka je, kot vse tiste dolenjske vasi raztresene med polji, ki že lep čas živijo svoje vsakdanje življenje, ne da bi se v njih zgodilo karkoli posebnega. No, za Muljavo je del te vsakdanjosti že to, da ne mine dan, ko bi jo ne obiskala skupina šolarjev iz bližnjih ali daljnih osnovnih in drugih šol. Šolske ekskurzije prihajajo vsak dan na obisk rojstni hiši Josipa Jurčiča, pisatelja Desetega brata, Jurija Kozjaka, Sosedovega sina in številnih drugih del,

ki so globoko zakoreninjena v dušo slehernega Slovenca. Jurij Kozjak pa je obenem delo, ki je bilo od vseh slovenskih literarnih del sploh, prevedeno v največ tujih jezikov.

Letos pa bo na Muljavi še posebno slovesno: vsa slovenska kulturna javnost letos proslavlja 100-letnico izida Jurčičevega Desetega brata, prvega slovenskega romana. Ob tej priložnosti bo dokončno urejena Jurčičeva rojstna hiša; znova jo bodo prekrili s slamo, pred hišo pa bodo postavili uljnjak s panjskimi končnicami, tako da bo izgledala kot tipična slovenska kmetija izpred 100 let. V sami hiši pa bodo uredili etnografski oddelek, v eni sobi pa bodo razstavljena vsa Jurčičeva dela skupno s prevodi v tuje jezike.

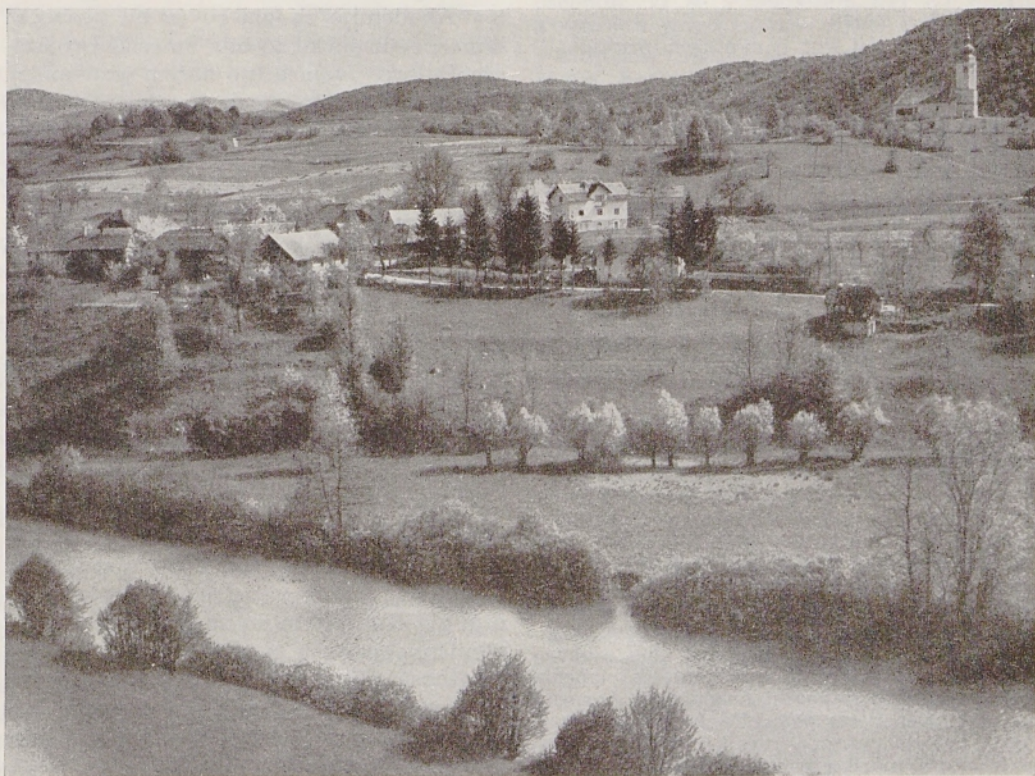
Ob tem slavnostnem dnevu, predvidoma naj bi bilo to 26. junija, bodo vaščani Muljave na prostem uprizorili tudi dramatičnega Desetega brata. Na tej proslavi pričakujejo tudi precejšnje število izseljencev, saj je to čas njihovih obiskov v domovini. Dr. Ferdinand Kolednik, ljubitelj in prevajalec Josipa Jurčiča v številne tuje jezike, pa je obljubil, da bo med Slovenci

v tujini sprožili široko nabiralno akcijo za pomoč pri ureditvi Jurčičeve rojstne hiše. Dr. Ferdinand Kolednik je Jurija Kozjaka že pred vojno prevedel v francoščino, kasneje pa še v italijanščino, angleščino, nemščino, španščino, latinščino, srbsščino in hrvaščino, na podlagi njegovih prevodov v osem jezikov pa so Jurija Kozjaka prevedli še v štirideset drugih jezikov, med njimi tudi v kitajščino in arabščino.

Zanimivo je, da so pobudo za preureditev Jurčičevega muzeja dali dijaki stiške gimnazije, ki so med slovensko mladino sprožili nabiralno akcijo. Imenovali so jo »Jurčičev dinar«. Hkrati so tudi obljubili, da bodo pisali o ljudeh in o krajih s tega področja, od koder je Jurčič črpal snov za svoja dela. Pisali bodo o »jami, po kateri se pride na oni svet«, o starodavnem stiškem samostanu, o gradu, ki je pri desetem bratu dobil ime Slemenice in je danes že v razvalinah in še o marsičem. Vse te sestavke bodo objavili v posebni brošuri, ki bo izšla ob otvoritvi Jurčičevega muzeja.

Pobuda stiških dijakov in tudi vse slovenske mladine ter ostale kulturne javnosti je več kot dobrodošla.

J. P.

Jubilej Slovanske knjižnice v Ljubljani

Prvega marca letos je minilo dvajset let, odkar je bila ustanovljena Slovanska knjižnica. Slovenci smo nanjo lahko ponosni, saj je poleg Slovanske hnihovne v Pragi edina specializirana slovanska knjižnica na svetu.

Slovanska knjižnica je po svojem knjižnem fondu neposredna naslednica Mestne knjižnice, ki je bila na pobudo tedanjega ljubljanskega župana Ivana Hribarja ustanovljena leta 1900 v okrilju Mestnega arhiva. Od začetka delovanja knjižnice pa vse do svoje smrti je posle knjižničarja vodil pesnik Anton Aškerc, za njim pa pesnik Oton Župančič. Danes ima Slovanska knjižnica po Aškercu zaslugi vrsto pokrajinskih primorskih, koroških, štajerskih in slovensko-ameriških listov, ki jih razen dunajske Narodne biblioteke nima nobena druga slovanska knjižnica. Vmes je vrsta del o politični, kulturni in socialni zgodovini mesta Ljubljane ter dragoceni unikati libretov za italijanske opere iz 18. stoletja, tiskanih v Ljubljani. Pred drugo svetovno vojno v Ljubljani ni bilo javne knjižnice, ki bi imela večje število knjig o kulturi posameznih slovanskih narodov. Knjige so knjižnici darovali posamezniki ali ustanove, ki so prenehale obstajati. Več sto knjig je knjižnici daroval njen veliki prijatelj, književnik Božidar Borko. Slovanska knjižnica ima močne stike s sorodnimi ustanovami v slovanskih deželah ter na zahodu. Tako ni knjižnica za nabavljanje tujih publikacij porabila niti enega deviznega dinarja. V letu 1964 si je 8000 obiskovalcev izposodilo 31.000 zvezkov, od skupaj 60.000 knjig, kolikor jih knjižnica šteje. Danes je krog porabnikov Slovanske knjižnice zelo širok; tja zahajajo dijaki, študentje, znanstveniki, raziskovalci, radijski in televizijski delavci, režiserji ter časnikarji.

Matjaž Vizjak

Razstava

Februarja so v Corcoranovi umetniški galeriji v Washingtonu odprli razstavo modernih likovnih del 13 jugoslovanskih slikarjev in kiparjev. Med slovenskimi likovniki je bil s svojimi deli zastopan na razstavi poleg drugih tudi kipar Janez Bernik.

Uspel koncertni nastop Dolores Ivanchich

Študentka Slovenske izseljenske matice Dolores Ivanchich iz Milwaukee je zelo uspešno zaključila svoj dveletni študij solo petja na Akademiji za glasbo v Ljubljani. To je dokazala tudi s svojim koncertnim nastopom, ki ga je imela aprila v mali filharmonični dvorani. Akademija za glasbo v Ljubljani vsako leto ob zaključku študija predstavi javnosti svoje najboljše slušatelje, ki na samostojnih koncertnih nastopih prikažejo svoje znanje. Koncertni nastop naše mlade nadarjene ameriške rojakinje je vzbudil v Ljubljani mnogo zanimanja, kar je dokazala tudi polno zasedena dvorana in lepe ocene glasbenih kritikov v slovenskem tisku. Objavljamo oceno znanega slovenskega skladatelja in glasbenega pedagoga Lucijana Marije Škerjanca, ki je prvi javni nastop mlade pevke takole ocenil v svojem članku, ki je bil objavljen v ljubljanskem Delu 21. aprila.

»Drugi koncertni večer v vrsti diplomantov Akademije za glasbo je bil posvečen samospetu; pevka je bila ameriška rojakinja Dolores Ivančič (po našem pravopisu). Njen jako obsežni program je navajal na prvem mestu Beethovno koncertno arijo »Ah, perfido!«, op. 65, izvorno za sopran in orkester, preizkusni kamen šolanja. Sledilo so samospevi Wolfa (4), Debussyja (3), dva Musorgskega in po eden Marjana Lipovška in L. M. Škerjanca, h koncu pa pet pesmi pri nas malo znanih sodobnih ameriških komponistov.

Razen pesmi Musorgskega je pevka pela ves program v izvornih jezikih, torej italijansko, nemško, francosko, slovensko in angleško, kar izpričuje vesten študij del v originalu. Interpretacija je bila živa in pestra ter je dala vsaki pesmi primerno razpoloženje. Pevka, ki je študirala pri pokojnem prof. Adu Darianu, razpolaga z obsežnim, v vseh registrih dobro izenačenim glasom, s katerim zna tehnično in dinamično dognano ravnati; to in pa lepa zmožnost vživeti se v drobna in krhka, hitro menjajoča se razpoloženja, jo močneje usposablja za koncertno kot pa za orskvo udejstvovanje.«

I. S.

KAJETAN KOVIČ

Ura vesti

Iz zbirke »OGENJVODA«

Zdaj veš: tako je.
A ne boš se vrgel ob tla,
da bi grizel kamne,
in tudi tulil ne boš,
ker nisi žival
in ker tudi čarovnik nisi.

S stroji si se boril.
A v resnici se nisi.
Saj jih imaš vendar rad.
Nič slabši niso kot konji.
Niso krivi,
nedolžni so.
Krivi so drugi.

Kriv si ti sam.
Predolgo si stal na samotnem obrežju.
Stari dnevi so izhlapeli
in tvoji pašniki so za zmeraj prazni.
Cemu bi klicali za nečim,
česar več ne priklieš nazaj.
Okreni radar,
spremeni valovno dolžino.

V ta svet si rojen
in več veš o rji kot o cvetnem prahu.
Zanj bodo poskrbele čebele,
a rja je tvoja skrb.
Boš pustil, da vse razje?

Nisi spomenik,
ampak živa mravlja.
In svoje majhno bruno moraš nesti
na vrh sveta.

Ti nisi važen,
važno je bruno.

In morda: mravljišče.

Nove knjige

Pred kratkim so spet izšle tri pesniške zbirke mladih slovenskih avtorjev. Prva zbirka je delo že znanega pesnika Kajetana Koviča in je izšla pod naslovom »OGENJVODA« pri Cankarjevi založbi v lepi opremi Jožeta Brumna. Drugo je spesnil Branko Žužek in ji dal naslov »MOJA POKRAJINA«. Spričo življenjske naglice, ki nas vse bolj prevzema, nam ostaja vse manj časa za lepo, dobro, humano. In vendar nas obdaja toliko lepega — od vejice češmina do nazobčanih obrisov mesta na večernem nebu. To je svet, v kate-rega nas vodi pesnik v svojih pesmih. Zbirka je izšla pri mariborski založbi Obzorja.

Mladi skladatelj Alojz Srebotnjak

Ljubljana ima slavno glasbeno preteklost. Zgodovinski zapiski pričajo, da je naše mesto eno prvih v Evropi imelo svoj filharmonični orkester in mnogi slavni glasbeniki so sodelovali v njem.

Po zadnji vojni se je glasbeno življenje v Ljubljani še bolj razživelo. Na lepakih, ki nas večer za večerom vabijo na najrazličnejše koncerte, so z velikimi črkami napisana imena skladateljev, solistov, dirigentov — v veliki večini imena mladih ljudi, ki so še pred nekaj leti obiskovali naše glasbene šole.

Eno teh imen je ime Alojza Srebotnjaka, ki je brez dvoma eden najpomembnejših predstavnikov sodobne glasbene struje v mladi generaciji slovenskih skladateljev. Zibelka mu je tekla v Postojni in kraška burja mu je pela uspavanke. — Zadovoljen je bil, ko je slišal, da ga želimo predstaviti rojakom v tujini.

»Med Primorci je mnogo izseljencev,« je rekel. »Tudi moji strici so odšli v Ameriko s trebuhom za kruhom in za njimi raste že drugi in tretji rod. Lani me je obiskal bratranec, rojen Američan. Morali bi ga slišati, s kakšnim ponosom je govoril

po naše, v jeziku matere in slovenskih rojakov!«

Potem je pripovedoval o svoji umetniški poti.

»Začetek je bil prav skromen: najprej harmonika, potem star klavir.« Toda želja po glasbi ga je vodila naprej. Odšel je v Ljubljano na srednjo glasbeno šolo, kjer je kmalu pokazal svoje znanje in talent. Pesmi rojaka Srečka Kosovega je prelil v zborovske skladbe, ki jih je z velikim uspehom izvajal zbor Slovenske filharmonije.

Kot slušatelj Akademije za glasbo je prejel že prva domača in tuja priznanja. Za ciklus »Mati«, uglasben za glas in godalni kvartet, je leta 1956 dobil študentsko Prešernovo nagrado, v Italiji pa so mu na mednarodnem natečaju Conte G. Viotti za isto skladbo prisodili četrto mesto.

Toda to je bil šele začetek. Študij kompozicije, ki ga je izpopolnil v Sieni, Rimu in Londonu, se je bogato obrestoval.

V Rimu in Amsterdamu je na koncertih Mednarodnega združenja za sodobno glasbo (SIMC) s svojimi skladbami dvakrat zastopal Jugoslavijo.

Tako si njegova dela počasi, a uspešno utirajo pot tudi na tuje koncertne odre.

»V tujini ni lahko uspeti, čeprav pravijo, da glasba ne pozna meja. Posebno še, če si zastopnik malega, neznanega naroda,« je povedal mladi skladatelj. Uspeh njegovih skladb v tujini toliko bolj dokazuje njihovo vrednost in ceno.

V Ameriki in Nemčiji bodo izdali tudi note njegovih preludijev. Zanimanje zanje so vzbudili folklorni motivi in značilni ritmi, ki jih Srebotnjak vnaša v svoje skladbe.

Prav kmalu se je Srebotnjak lotil tudi komponiranja glasbe za film. Začel je s kratkimi filmi in že leta 1959 je na Festivalu kratkega filma v Beogradu dobil nagrado za glasbo v filmu »Grafika človeku«. Temu je sledil prvi celovečerni film Janeta Kavčiča »Akcija«. Uspeh pri tem filmu ga je povezal z režiserjem Francetom Štiglicem. Napisal je glasbo kar za štiri njegove filme: »Tistega lepega dne«, »Balada o trobenti in oblaku«, »Ne joči, Peter« (oba sta na filmskem festivalu v Pulju dobila nagrado za glasbo) in končno še film »Amandus«. Prav Srebotnjakova glasba je dala temu filmu višjo vrednost in je navdušila kritike in gledalce.

Jana Milčinski

Novе knjige

Državna založba Slovenije pa je v svoji zbirki »Tokovi časa« izdala pesniški prvenec mladega pesnika Francija Zagoričnika »AGAMEMNON«. Njegova lirična izpoved se veže na stisko sodobnega človeka, ki skuša kljub osamljenosti odkriti z mladostno silovitostjo tiste osnove človekovega bivanja, ki dajejo življenju globlji pomen. Izrazno pa se naslanja na ekspresionistično bogastvo besede.

V isti založbi je izšla XII. knjiga BEVKOVIIH »IZBRANIH SPISOV« — zadnja v izboru, ki ga je s pisateljevim sodelovanjem uredil dr. Koblar. Glavno in najpomembnejše besedilo te knjige je »Kaplan Martin Ceder-mac«, zgodba politično prevaranega in duhovno zaslužjenega ljudstva v Beneški Sloveniji, dokumentarno podprt priziv zoper nečlovečnost fašističnega nacionalizma, ki je narodni manjšini jemal zadnje narodne pravice in posegel celo v njegovo cerkveno življenje, v molitev in pesem v domačem jeziku. Poleg te povesti vsebuje knjiga še nekaj novel in krajših zgodb.

Državna založba Slovenije je izdala knjigo Pavleta Zidarja »JEM NJEGOVO TELO IN PIJEM NJEGOVO KRI«. To je peta knjiga avtorja, ki se je pred dobrimi šestimi leti prvič predstavil s pesniško zbirko in je v kratkem razdobju izdal kar tri prozna dela. Knjiga »Jem njegovo telo...« prinaša poleg naslovnega teksta še novelo »Jutro«. V obeh se razkriva Zidar kot samosvoja pisateljska osebnost, ki se v marsičem loči od drugih slovenskih pripovednikov njegove generacije.

Slovenska matica pa je izdala novo knjigo Miška Kranjca »UKRADENA LJUBEZEN«. V njej je pisatelj zbral pet novel, ki jih veže skupno ozadje našega podeželja in še posebej naših hribovskih vasi, kjer »delavci zvečer opolnoči po dveurni hoji popijejo škodljivo mleka...«. Pisatelj spremlja usode mladih ljudi, ki jih je vsakdanji kruh potegnil z zemlje v dolino. Tu je predvsem življenje mladih vaških deklet, svet ljubezni in razočaranj in stranpoti.

Vladimir Kavčič, ki je opozoril nase že z vrsto del, je spisal nov, sodoben roman »UPANJE«, ki opisuje vrsto najrazličnejših usod mladih ljudi, ki jih je naključje združilo na odsluženju vojaškega roka. Roman je izšel pri mariborski založbi Obzorja.

Založba Mladinska knjiga je ponatisnila Ivana Cankarja kritično polemične spise »BELA KRIZANTEMA« in jih opremila z izbranimi risbami Hinka Smrekarja. Vnovič smo dobili ponatis znanega Finžgarjevega romana »POD SVOBODNIM SONCEM«, ki je izšel v Mladinski knjigi v zbirki »Moja knjižnica«, knjige te zbirke so izredno poceni.

Pisateljica Nada Kraigher se je v svojem najnovejšem romanu »ZAČARANI KROG« (izšel v založbi Mladinske knjige) lotila delikatne, a aktualne snovi: zakonskega življenja, ki se konča z ločitvijo. Glavna junakinja, samozavestna in hkrati rahločutna žena, se bori za ohranitev družine.

CVETKO ZAGORSKI

POZOR - CESTA!

Istrska

LISICA IN JEŽ

»JEŽ, JEŽ,
KAM PA GREŠ?«
»ŽENKO IZBRAT.«
»KAJ NE POVEŠ!
JAZ BI TE VZELA.«
»POKAŽI MI ZOBE.
NE, NE MARAM TE.
IMAŠ PREVELIKE ZOBE,
BI ME PREVEČ POJELA.«

Črtomir Šinkovec

UGANKA

BELA NJIVA – PA NI AJDA,
ČRNO SEME – PA NI MAK:
KDOR TO SEME RAD PREBIRA,
BO MORDA ŠE UČENJAK.

(knjižno)

KADAR SVA ŠLA Z OČETOM V
MESTO IN SVA MORALA ČEZ CE-
STO, MI JE OČE REKEL:

»PROSIM TE, ANICA, PRIMI ME
ZA ROKO IN ME POPELJI ČEZ CE-
STO, VEŠ, TAKO SLABO ŽE VIDIM!«

PRIJELA SEM GA ZA ROKO, DA
BI GA POPELJALA ČEZ CESTO,
OČE PA ME JE ZADRŽAL:

»PA SI POGLEDALA DOBRO, ČE
NE PRIHAJA AVTO ALI VOZ ALI
KOLESAR? NA OBE STRANI PO-
GLEJ! BOLJE JE ČETRT URE ČA-
KATI KAKOR PRITI POD KOLESA.«

RADA SEM GA UBOGALA IN
PONOSNA SEM BILA, KO SEM GA
VARNO PRIPELJALA NA DRUGO
STRAN CESTE. TAKRAT MI JE BILO
ŠELE ŠTIRI LETA IN MI JE BILA TA
IGRA ZELO VŠEČ.

TAKO SEM SE NAVADILA PO-
TRPEŽLJIVOSTI IN PREVIDNOSTI IN
ŽE OD PRVEGA RAZREDA SAMA
HODIM V ŠOLO, PO MLEKO, PO
KRUIH IN V TRGOVINO IN SE
PRAV NIČ NE BOJIM.

»LJUBI MAJ, KRASNI MAJ,« POJE NAŠA NARODNA PESEM. ALI JO POZNATE? MAJ JE RES NAJLEPŠI MESEC IN PRVI MAJ JE NAJLEPŠI PRAZNIK. S HIŠ PLAPOLAJO ZASTAVE; PO CESTAH SE SPREHAJAJO VESELI LJUDJE; IN NAŠA MAMA SPEČE POTICO. POZNEJE IMAMO ŠE EN PRAZNIK. TO JE NAŠ PRAZNIK – PRAZNIK MLADOSTI IN ROJSTNI DAN NAŠEGA LJUBEGA TITA. TA DAN SE VSI MLADI ZBEREMO NA IGRIŠČIH, KJER TELOVADIMO, TEKMUJEMO IN SE IGRAMO. EJ, TO JE VESELO! KAKŠNA ŠKODA, DA NE MORETE ŠE VI TEKMOVATI IN SE VESELITI Z NAMI!

MIHEC

BILA JE KMETICA IN JE IMELA MAJHE OTROKE. HODILA JE V POLJE DELAT IN PUŠČALA OTROKE DOMA TER JIM V SKLEDO DAJALA MLEKA, DA MEDTEM NISO BILI LAČNI. VSELEJ SO VSE POJEDLI, ZATO JIH JE MATI HVALILA, DA SO PRIDNI. OTROCI PA PRAVIJO: »SAJ NE JEMO SAMI, K NAM HODI TUDI LEP PTIČEK JEST.« MATI SI MISLI, DA PRIHAJA KAKŠNA MAČKA IN JÉ Z OTROKI. VENDAR SE JI ČUDNO ZDI, KER OTROCI PRIPOVEDUJEJO O LEPEM BELEM PTIČKU. PREPRIČATI SE HOČE, KAJ JE. SKRIJE SE TEDAJ V HIŠO IN POSTAVI OTROKOM MLEKO V VEŽO KAKOR PO NAVADI.

KMALU SE PRIVIJE IZPOD MIZE BELA KAČA Z LEPO KRONO NA GLAVI TER SE ZVIJE NAJMLAJŠEMU V NAROČJE. MATI JE BILA VSA TRDA OD STRAHU. OTROCI PA SO BOŽALI IN GLADILI LEPEGA PTIČKA. KO SE KAČA NAJÉ, STRESE LEPO KRONICO Z GLAVE IN SE SPET ZGUBI V LUKNJO. BRŽ KO JE KAČA ZGINILA, JE MATI SKOČILA V VEŽO IN SPRAVILA OTROKE NA VARNO; SEVEDA NI POZABILA POBRATI TUDI KRONE. DALA JO JE V SKRINJO, KJER SO IMELI PREJO. DED JE POZIMI PREJO VIL. VSO ZIMO JE VIL, PA JE NI MOGEL POVITI. ŽENA SI MISLI: »KAJ NEKI MORE TO BITI? MORDA IMA KRONA TAKO MOČ?« ZATO DENEJO KRONO PROČ IN KMALU JE BILA PREJA POVITA. NATO DENEJO KRONO V ŽITO, MERILI IN MERILI SO ŽITO, PA NI NIKDAR POŠLO. TAKO SO DEVALI KRONICO TUDI K DRUGIM REČEM IN V KRATKEM ČASU SI JE HIŠA TAKO OPOMOGLA, DA JE BILA NAJPREMOŽNEJŠA V VASI.

IMELI SO KRONICO TAKO DOLGO, DOKLER JE BIL V HIŠI TISTI ROD, KI JE Z BELO KAČO TAKO PRIJAZNO IN LEPO RAVNAL.

Narodna pravljica

BELA KAČA

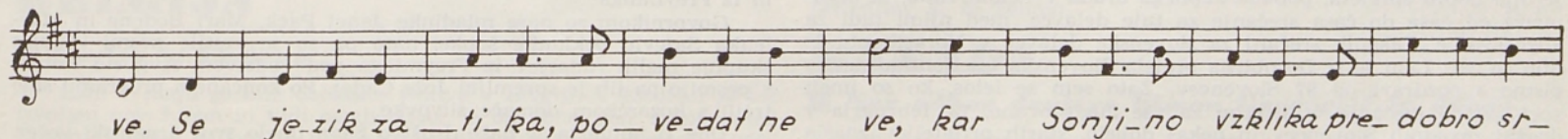
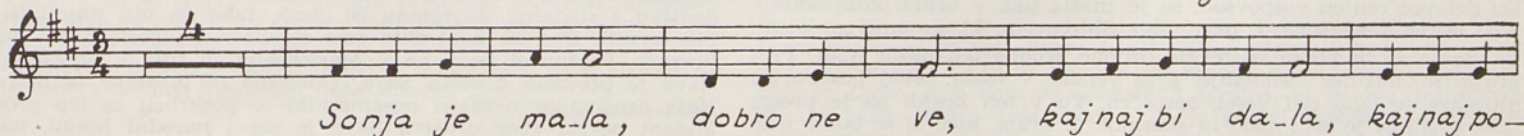

MAMICI

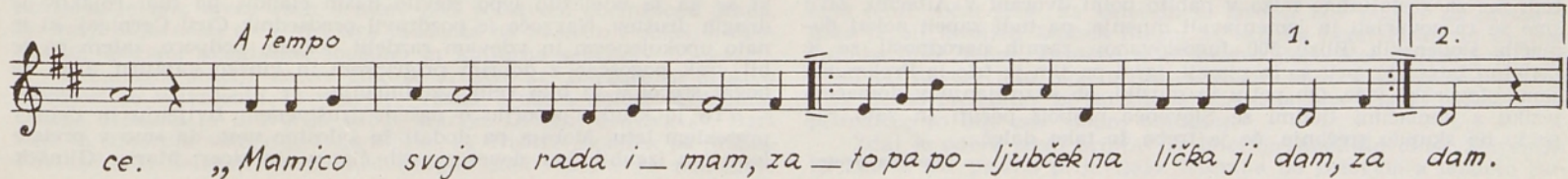
(Branko Rudolf)

Nežno

Janez Kuhar

A tempo

AVSTRIJA

■ Srečanje s Slovenci v Vorarlbergu

Po vseh večjih in manjših krajih Vorarlberga v Avstriji, ob železniški progi od Feldkirchna do Bregenza, kjer so lesno-industrijska podjetja, gradbišča, mehanične delavnice in razne tovarne, so si našli začasno zaposlitev mnogi Jugoslovani, med njimi tudi Slovenci, od katerih je največ Prekmurcev in Štajercev.

Živijo skromno, saj so prišli v to deželo zato, da bi hitro kaj več zaslužili in prihranili. Nekateri živijo tu že deset let in več in ne mi-

slijo več na vrnitev. Tu najdeš dva zakonca, Slovenca, ki sta imela srečo, da sta dobila stanovanje v novi hiši, zelo drago sicer, a ker sta brez otrok in oba zaslužita, si to lahko privoščita. Drugod živi Slovenka, ki se je tudi vživela v novo okolje in si našla prijatelje med pevci, saj kot dobra pevka dobi vsako leto vlogo za festivalne predstave na Bodenskem jezeru. Goji tudi željo, da bi Slovenci v Vorarlbergu ustanovili lasten pevski zbor. V Feldkirchnu živi družina iz Prekmurja: oče, starejša hči z možem in 18-letna hčerka, ki ji je že v prvih 14 dneh zaposlitve v tovarni zmečalo prste na desnici. Mati, ki je ostala sama doma na kmetiji, vsa v mislih pri svojih dragih na tujem, se je v velikih skrbeh zaradi hčerkinе roke nekega dne še sama odločila in se podala na dolgo pot. Samo da vidi, če bo njena hčerka še lahko uporabljala roko, premlado, da bi ostala invalidna za vse življenje. V letoviškem mestu Bregenz si je Slovenka iz Celja postavila lasten dom. Dobila je po neki avtobusni nesreči izplačano večjo odškodnino in z lastnostmi, zaradi katerih je slovenski delavec cenjen vseh povsod, se je znašla tudi v tujini. Zdaj oddaja lepo opremljene sobe v prvi vrsti Slovincem, ki so tam zaposleni.

Še in še bi lahko naštevala drobne zgodbe teh naših ljudi. Preproste so, navidez vsakdanje, a je vendar v vsaki nekaj posebnega. Slovenec je tako rad vesel, sproščen. Tu v teh krajih pa je precej tiho, gostilnic je zelo malo in skorajda ni kraja, kjer bi se lahko naši ljudje zbrali po delu, posedeli za skupno mizo in si kaj povedali. Zato je bila dobro sprejeta, pobuda župnega urada v Feldkirchnu, ki organizira od časa do časa srečanje za tuje delavce, med njimi tudi za Jugoslovane. Takšnih srečanj za slovenske delavce v Vorarlbergu je bilo že več. Lani je iz Dornbirna prejela Slovenska izseljenska matica pismo s pozdravi od 97 Slovencev. Zato sem se letos, ko so imeli spet takšno srečanje v Altachu za vse Jugoslovane, 13. februarja v družbi zavednih Slovencev in nekaj dobrih, starih prijateljev znašla tudi jaz za gostoljubno mizo v nabito polni dvorani v Altachu. Živo smo se razgovarjali in izmenjavali mnenja, pa tudi zapeli nekaj domačih, slovenskih. Blizu 500 Jugoslovanov, raznih narodnosti, se je prijetno zabavalo, peli so in plesali, igral pa jim je trio iz Prekmurja same slovenske viže. Ob petju in muziki, ob kramljanju v domačem jeziku z domačimi ljudmi se Slovenec najbolj počuti in zato rad pride na skupno srečanje, če je treba še tako daleč.

Marička Drolc

FRANCIJA

■ O delu društva Save v letu 1965

Čeprav nekoliko pozno se vseeno oglašam, da na kratko opišem delovanje Jugoslovanskega rudarskega pevskega in podpornega društva Save v preteklem letu. Ker vreme ni bilo ugodno, smo morali več prireditev, ki bi jih imeli na prostem, odpovedati. Tako sta odpadli dve glavni veselici v juniju in juliju. Seveda smo za obe prireditvi opravili vse potrebne priprave, tako je bilo naše delo in trud zaman. Naša prva prireditev lani je bila pustna veselica v Merlebachu 21. marca in je lepo uspela. Odzvali smo se tudi vabilu tukajš-

njih društev. Dne 18. julija se je pevski zbor Save udeležil prireditve rudarskega društva iz Wilerwalda, kjer je naš pevski zbor dobil lepo priznanje. Prav tako smo se s pevskim zborom odzvali vabilu pevskega društva iz Hombourg Haut in 25. julija sodelovali na proslavi ob stoletnici obstoja tega društva. Na tej proslavi se je zvrstilo veliko zborov, ki so peli v nemškem in francoskem jeziku, mi pa smo nastopili z našo slovensko pesmijo, za katero smo poželi tudi od domačinov navdušen aplavz.

Naše društvo Sava se je lani odzvalo še raznim drugim vabilom. Delegacija društva se je udeležila zveznega rudarskega sestanka, ki je bil 13. junija v Farebersvilerju, in rudarske veselice v Cite Farebersviler. Na povabilo občine smo se udeležili prireditve 14. julija in 10. novembra ter rudarskega praznika sv. Barbare 4. decembra. Dne 4. decembra smo po končanem programu priredili mali banket za člane, ki so se udeležili tega spreveda. Vsak udeleženec je bil postrežen s kranjsko klobaso, ki jo je zalil z vinsko kapljico.

Dne 5. decembra smo imeli Miklavža, ki je obdaril pri našem društvu s sladkimi dobrotami 60 otrok, tako da nitj najmlajši niso bili izvezeti. Dne 28. novembra smo slavili naš jugoslovanski državni praznik. Praznovali smo ga v Merlebachu in vso organizacijo proslave je prevzelo društvo Sava. Udeležba te proslave je bila lepa. Naša društva in nekateri posamezniki so poskrbeli za lep program. Mešani pevski zbor društva Save je zapel narodni himni, nato je sledil govor našega generalnega konzula ter županov iz Merlebacha in iz Freyminga.

Govornikom so naše mladinke Janet Pack, Mari Bedene in Marlenka Sajevec poklonile šopke, nato pa so se vrstile pesmi in ples skupine malih rudarjev iz Freyminga pod vodstvom Avgusta Rohra, s pesmijo pa jih je spremljal Jože Čadej. Po končanem programu smo trčili s kozarčkom domače slivovke.

Dne 1. januarja je naše društvo Sava imelo svoj družinski večer, ki se ga je udeležilo lepo število naših članov, pa tudi rojakov iz drugih društev. Navzoče je pozdravil predsednik Ciril Černigoj, ki je nato upokojujencem in vdovam razdelil božično podporo, zatem pa je bil vsak pogoščen z dobrim prigrizkom in vinsko kapljico. Tudi za bogat srečolov je bilo veliko zanimanja.

To je kratko poročilo o našem društvenem življenju in delu v preteklem letu. Moram pa dodati še žalostno vest, da smo v preteklem letu izgubili kar devet zvestih članov, in sicer: Marijo Glinšek,

Med Slovenci v Vorarlbergu
2 3
Dva posnetka z družabnega večera v Sallauminesu (Foto: Viktor Lapornik, Sallaumines)

Pokojni Mihael Jazbec iz Tucquegnieuxa
5

Naša zvesta naročnica Stanislava Biro iz Toronta s soprogom Štefanom

Pepca Matjašič iz Toronta se je lani po 29 letih spet srečala z bratom in sestrami v rojstni domovini

NAŠI PO SVETU

najstarejšo članico, staro 90 let, Marijo Makovek, Vinka Uhana, Franca Erjavca, Johana Freliha, Mihaela Draginca, Franca Trefalda, Ivana Okorna in Marijo Narobe. Vsem pokojnim smo položili vence na grob in po možnosti pri odprtem grobu zapeli žalostinko. Svojem pa je društvo izplačalo iz posmrtninskega fonda 200 f. Tako je društvo v preteklem letu za posmrtnine izplačalo 1800 frankov, za božično podporo upokojencem in vdovam 770 frs, za bolniško podporo in kot darila 109 frs in še za bolniško podporo 90 frs; skupaj 2769 frs.

Martin Blatnik

■ Žalostna novica

Ni dolgo, kar sem vam pisala, zdaj se spet oglašam. To pot z žalostno novico. Slovenski tikenjčani nas polagoma in tiho zapuščajo.

Potni list št. 102.604, izdan 30. januarja 1956, od našega konzulata v Strasbourgu, je ostal neizkoriščen. Na pokopališču Bruay, 8 km od Tucquegnieuxa, smo 4. marca popoldne spremili na zadnji poti rojaka **Mihaela Jazbega**, ki bi letos dopolnil 70. leto in je bil rojen v Zurkov dolu pri Sevnici ob Savi.

Iz ekonomskih razlogov je odšel v svet. Nekaj let je delal v Ech (Luxemburg) in v premogovniku Bruay (Pas de Calais), od leta 1941 pa v Tucquegnieux. Sam, brez družine je tiho živel v domu rudarjev.

Vabila ga je zemljica domača. Misel nanjo je bila polna lepih in grenkih spominov. Skozi vsa leta mu je želja na »domov« stala ob strani, ga spodbujala in tolažila. Ta je iz leta v leto odlašal obisk. Oviral ga je bolehnost, tudi silikoza mu ni prizanesla. Misлил je, da bolan ne more v domovino.

In tako je za vselej ostal v tujini, čeprav je do zadnjega upal, še tista dva meseca, ko je hiral in končno izhiral v bolnišnici, je do

pri organizaciji društvenih prireditev in razdelitvi po datumih, tako da bi ne bilo več prireditev na en dan.

Odbor kulturne sekcije je takoj začel z delom in že na prvih sejah so sklenili, da se organizira v dneh od 5. do 19. marca v Eisdenu kulturni festival. Na tem kulturnem festivalu v Eisdenu se je v 14 dneh zvrstilo deset prireditev in čeprav je ves čas deževalo, so bile vse prireditve dobro obiskane, razen Slovenskega dneva, ki ga je priredilo društvo Slomšek v torek 15. marca. Na tej prireditvi, ki so se je udeležili domačini v velikem številu, je pa manjkalo naših rojakov. Med udeleženci bi jih lahko preštel na prste. Res je nerazumljivo, da Slovenci ne le, da se niso udeležili drugih prireditev, od ka-

1 2 3 | 4 5 6

zadnjega verjel, da bo vsaj enkrat za vselej izkoristil svoj potni list, ki ga bo spremil v rojstno deželo. Žal je mnogo naših rojakov, ki tako odlašajo in čakajo na zadnjo minuto. Rad bi šel tja, kamor ga srce vleče, a ko se odloči — je morda prepozno. Sindikat upokojencev, čigar član je bil, in pa uprava rudnika v Tucquegnieuxu so mu položili v slovo vence na grob.

Naj mirno počiva v deželi, kjer je dolga leta delal. Njegovim sorodnikom v Sevnici izrekamo naše sožalje.

Jelka Senegačnik

BELGIJA

■ Novice iz Eisdenu

Lani v maju so bile občinske volitve v Belgiji. V Eisdenu je bil izvoljen nov župan in tudi ostali odbor je bil obnovljen. Eden izmed sklepov novega odbora je tudi koordinacija društev v Eisdenu. Ustanovljena je bila zveza vseh društev pod vodstvom občinskega urada. Po svoji dejavnosti so se društva razdelila na naslednje sekcije: družinsko, športno, mladinsko, socialno in kulturno sekcijo.

V kulturni sekciji, katere član je društvo sv. Barbare in društvo Slomšek, je včlanjenih 15 društev. Vsako društvo določi opolnomočenega delegata in ti tvorijo odbor sekcije. Delegat društva sv. Barbare in odbornik sekcije je Ivan Smrke, za društvo Slomšek pa Stanko Ravinšek. Ti delegati imajo med drugim tudi nalogo, da pomagajo

terih so bile nekatere celo brez vstopnine, temveč so izostali celo na prireditvi Slovenskega dneva.

Program Slomška je bil izredno lep. Skupno z Ukrajinci so res navdušili navzoče.

Dne 16. aprila je priredilo društvo Sv. Barbare v Eisdenu družabni večer, ki je zelo dobro uspel. Kljub slabemu vremenu je bil obisk zadovoljiv in so se navzoči od ranega jutra izvrstno zabavali. Režiser Lojze Rak nam je predstavil igralce, ki so res podoživeto zaigrali igro »Maščevanje usode«. To je precej zapletena drama, ki veliko zahteva od igralcev. Ob zaključku je sledil viharen aplavz, ki je bil zares zaslužen. Hvala tebi Lojze in tvojim igralcem! Takšnih prireditev si še želimo.

D. P.

KANADA

■ Nov odbor društva Simon Gregorčič in drugo

Društvo Simon Gregorčič v Torontu je imelo v letošnjem februarju letni občni zbor, na katerem so izvolili nov odbor. Za predsednika je bil izvoljen Ludvik Stegu, za tajnika Leon Fister in za blagajnika Jože Zidar. Društvo prav pridno dela. Kot prejšnja leta so imeli ob novem letu lepo uspelo silvestrovanje, v predpustu pa veliko plesno prireditev in še posebej tradicionalno pustno zabavo. Vse prireditve so bile zelo dobro obiskane.

Zdaj je odbor sredi priprav za letošnji skupinski obisk Slovenije. Rojaki se kar pridno prijavljajo. Skupina bo potovala z letalom slo-

Naš poznani Clevelandčan, rojak John Tavčar iz Euclida

1
Tone in Tončka Garden pred njunim domom v Chicagu. Zvedeli smo, da je Tone Garden, znani publicist, nekaj zbolel. Srčno želimo, da čimprej ozdravi, da se bomo kmalu spet videli v beli Ljubljani

2
Pevci Glasbene matice pri vaji

3

1 2

3

venskega podjetja Adria aviopromet. Izletniki se odpeljejo 5. julija, vrnejo pa se po sedmih tednih — 23. avgusta.

Dalje je društvo zaposleno s pripravami za nastop Slovenskega okteta, ki namerava gostovati v Torontu konec aprila. Prav lepo napredujejo tudi dela pri urejanju društvene izletniške farme, ki je postala res zelo priljubljeno shajališče Slovencev. Poleg že obstoječega plavalnega bazena, dveh kegljišč in drugega, urejajo zdaj še eno stezo za balinanje, ker je dosedanje vedno zasedeno. Tudi otroci bodo dobili svoje igrišče, ki bo prikupno urejeno. Dalje urejajo igrišče za odbojko, opremljajo kuhinjo. Lepo urejen nasad mladih dreves in travnate površine ter drugi nasadi bodo dali farmi res prijeten zunanji videz, da bo vredna svojega imena »Slovenski vrt«. Z vsem tem pa je seveda zvezanega mnogo dela požrtvovalnih članov društva, dela, na katerega bodo lahko tudi ponosni.

■ Še pridemo

Pošiljam vam za naročnino Rodne grude, ki mi je potekla. Lansko poletje sva bila s sinom Stanetom na obisku v domovini. Tudi vaš urad sva obiskala. Bili ste zelo prijazni in nama postregli tudi z dobro kapljico, za kar se vam najlepše zahvaljujemo. V domovini nama je bilo zelo všeč. Povsod so nas zelo ljubeznivo sprejeli, posebno pa še naši sorodniki. Videla sva veliko zanimivega. Lepa je naša domovina, naš preljubi domači kraj. Še pridemo. Prilagam sliko, na kateri sem s svojim bratom in sestrami, s katerimi sem se lani v domačem kraju spet srečala in objela po dolgih 29 letih.

Pepca Matjašič, Toronto, Kanada

■ Pozdrav iz Toronta

Prejela sem koledar in številke revije Rodna gruda. Res je vse tako lepo, posebej še koledar. Oboje mi veliko pomeni, ko pregledujem slike iz domovine. Morda vas to ne zanima, a sporočam vam, da sem že osem let zelo bolna. Zadnji dve leti sem pa bila dvakrat operirana na srcu in sem bila do srede marca letos v bolnišnici. Oprostite, da vam pišemo tako pozno. Moj mož bi vam rad pisal, kako je z menoj, a na žalost ne zna slovensko. Tako vam šele danes pošiljam za zaostalo naročnino 10 dolarjev. Ne vem, če bo s tem vse poravnano, zato prosim, da mi to sporočite. Prilagam najino fotografijo. Posnetek je bil narejen pred dvema letoma. Vse skupaj na matici lepo pozdravljava oba z možem.

Slava in Štefan Biro

Draga rojakinja! Zelo smo bili veseli vašega pisma in slike, ki jo objavljamo. Prepričani smo, da se vam je zdravje med tem že okrepilo in se bo še bolj v bodoče. Veseli smo, da sta vam koledar in Rodna gruda všeč. Zelo radi bomo ustregli po možnosti vaši želji in ob priliki objavili fotografijo kraja, od koder ste doma, če nam to sporočite, posebej še, če ste iz kakšnega večjega kraja, kjer je doma več naših izseljencev. Glede naročnine vam bo pisмено sporočila naša uprava. Vas in soproga toplo pozdravljamo. Še kaj pišite!

Uredništvo

ZDA

■ Pismo iz Clevelanda

Pri nas v našem velikem Clevelandu se rojaki spet prijavljajo za skupni obisk naše ljube stare domovine. Letos je cena za potovanje z letalom precej znižana za skupine, katere pripadajo kakšni organizaciji. Kot slišim se pripravlja za obisk zbor Glasbene matice in pevski zbor Zarja, Slovenska ženska zveza in še več drugih skupin. Vabijo me, da se jim pridružim. Na žalost se pa nič kaj dobro ne počutim, zdravje je bolj rahlo, posebno kar se nog tiče, pa se malo bojim tako dolgega potovanja. Zraven je pa tudi to, ker imamo upokojenci bolj malo pokojnine in si nekateri bolj težko privoščimo to, po čemer nam hrepeni srce in je naša vroča želja. Jaz bi bil neizrečno vesel, če bi mi bila sreča naklonjena in bi še enkrat videl drago domovino, v kateri sem živel v zgodnji mladosti. Bil sem pri vas na obisku 1959 in 1961 in še tretjič bi želel priti, saj vem, da se je od takrat pri vas spet veliko spremenilo.

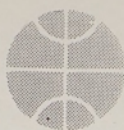
Gledal sem vaše domače filme — pokrajinske slike iz Ljubljane, Gorenjske, Primorske. Slike so prikazovali pod pokroviteljstvom Kluba slovenskih upokojencev v Euclidu in na St. Clairju v Slovenskem narodnem domu. Res lepa je naša Slovenija in ko se človek globoko zamisli, ti pridejo nehote solze v oko in se te polasti tiho domotožje kljub temu, da živi človek v svoji drugi domovini že nad 53 let, to je, tri četrtine svojega življenja.

John Tavčar, Euclid

■ Priznanje slovenskemu strokovnjaku

Častni naziv »inženir leta« je organizacija inženirjev v okraju Cuyahoga dodelila Slovencu inženirju Louisu Draslerju, ki je v ZDA znan graditelj avtomobilskih cest in je bil od leta 1953 do nedavna zaposlen kot direktor servisov mestne uprave Clevelanda. Inž. Drasler je doma iz Borovnice, kjer je bil rojen 1899. Kot majhen deček je odpotoval s starši v Ameriko, po nekaj letih so se pa spet vrnili v Slovenijo, kjer se je pet let šolal v gimnaziji v Ljubljani. Med prvo

svetovno vojno pa so se — ker je bil oče ameriški državljani — ponovno vrnili v Ameriko. Naselili so se v Clevelandu, kjer je Louis nadaljeval študij in študiral gradbeništvo ter postal zelo znan graditelj današnjih modernih avtomobilskih cest.

■ 45 let pevskega zbora Jadran

Konec februarja je imel v Clevelandu v Slovenskem delavskem domu na Waterloo cesti svoj jubilejni koncert znani pevski zbor Jadran, ki letos slavi svojo 45-letnico. Mešani pevski zbor Jadran šteje danes 35 pevcev in pevk. Na jubilejnim koncertu so podali izbor lepih starejših slovenskih pesmi in odlomke iz operet. Dirigiral je Vladimir Malečkar, na klavirju pa je pevce spremljal Reginald Resnik. Oba sta skozi zadnjih dvajset let glasbena mentorja tega zbora.

Zbor je bil ustanovljen junija 1920 na pobudo znanega društvenega delavca, rojaka Avgusta Kabaja, ki se je po osvoboditvi za stalno vrnil v Slovenijo in je pred nekaj leti umrl v Mariboru. Od rojakov, ki so bili takrat navzoči na ustanovni seji, danes še žive: Leo Boštjančič v Clevelandu, Anton Ukmar v Johnstownu, Pa in Mařija Rant v Sloveniji.

Sprva je bil to moški zbor, nato so pa pevci povabili k sodelovanju še žene in dekleta. Prvi pevovodja je bil John Ivanush, ki je vodil zbor 14 let. Za njim se jih je zvrstilo še nekaj: Pirc je vodil

Dva stebra clevelandске Zarje: edini še živeči ustanovitelj vsehkozi aktivni član in voditelj Leonhard Poljšak in prizadevna zborovodkinja in dobra pevka Josephine Turkman

zbor eno leto, Louis Seme štiri leta, Jack Nagel tri leta, Joseph Krabec eno leto, Vladimir Malečkar dvajset let in Reginald Resnik tri leta.

Kulturna žetev tega našega slovenskega zbora na tujih tleh je res bogata, saj so v preteklih petinštiridesetih letih priredili 42 koncertov ter 30 operet in spevoiger. Poleg tega je zbor, kakor tudi posamezni pevci in pevke sodeloval na številnih prireditvah drugih društev v Clevelandu in drugod.

Zasluznemu jubilarantu in vsem njegovim pevcem in pevkam in glasbenim učiteljem vse priznanje in tople čestitke za dosežene uspehe in mnogo pobud tudi za v bodoče!

Uredništvo

Kakšno hišo naj kupim?

V Nemčiji živim z družino že sedem let. Med tem sem prištedil večjo vsoto, s katero bi rad v Jugoslaviji kupil udobno eno- ali dvostanovanjsko hišo, ker se nameravam z družino za stalno vrniti domov. Ko sem bil v februarju v Ljubljani, sem dobil na ponudbo manjšo, dvostanovanjsko hišo, ki bi odgovarjala našim potrebam. Če bi uspel izseliti stranko, bi preuredil hišo iz sedanjih dveh enosobnih stanovanj, v eno trisobno stanovanje. Gospodar, ki mi hišo prodaja, bi svoje stanovanje izpraznil, a to nam je premalo.

Prosim za nasvet, ali je pametno, da kupim tako hišo in ali menite, da lahko stranki odpovem stanovanje oziroma če bom lahko vsaj v doglednem času dosegel njeno izselitev.

M. D., Frankfurt, Nemčija

Večkrat se zgodi, da naši izseljenci in občani, ki se v tujini začasno zaposlujejo, kupijo v Jugoslaviji pod na videz ugodnimi pogoji hišo, ki je zasedena od strank, potem pa se vanjo ne morejo vseliti, ker naši predpisi zaradi pomanjkanja stanovanj ščitijo tistega, ki je v stanovanju, ne glede na to ali je lastnik stanovanja sam ali kdo drugi, in ne glede na to ali je stanovanje last zasebnika ali pa je družbena lastnina. Mogoče bo izposlovati izselitev le v primeru, da stranki preskrbite enakovredno stanovanje v drugi hiši. Stranka pa se lahko upre izselitvi, če ji stanovanje ne ugaja.

Zato svetujemo vam in vsakomur, ki kupuje hišo, naj kupi tako, v kateri mu bo vnaprej zagotovljeno stanovanje, kakršnega želi za svoje potrebe, ali pa si zida novo hišo.

Ameriške pokojnine

V Ljubljani živim kot izseljenec-povratnik iz ZDA in redno prejemam ameriško pokojnino, ki pa se mi pri Narodni banki izplačuje v dinarjih. Že več let imam težave z ledvicami, oglašajo pa se kot staremu človeku, še razne druge bolezni. Vem za dobra zdravila, ki pa jih lahko kupim le v Švici, toda za to nimam potrebnih deviz. Ali ne bi bilo mogoče, da bi svojo pokojnino ali vsaj del iste prejemal v dolarjih, ki bi jih lahko porabil za nabavo zdravil iz inozemstva?

L. Z., Ljubljana

Zadnje leto pošiljajo ZDA svojim upokoјencem v Jugoslavijo njihovo pokojnino v dinarjih, tako da se ne morejo več posluževati ugodnosti po predpisu, da bi namreč 30 % pokojnine dobili v tuji valuti in ta del pokojnine nalagali na svoj devizni račun ali devizno hranilno vlogo pri Narodni banki. Svetujemo pa vam tole: Pokojninski ček, ki ga boste prejeli, zavrnite in zraven napišite, da ste bolni in da morate kupovati zdravila v inozemstvu, zaradi česar potrebujete pokojnino v dolarjih. Kolikor nam je znano, ameriški socialno-zavarovalni zavodi upoštevajo take prošnje in prosilcu pošiljajo nadaljnje čeke za pokojnino v dolarjih.

Kolikor bo tudi vaša prošnja ugodno rešena, vam bo naša Narodna banka izplačala 70 % pokojnine v dinarjih, 30 % pa boste lahko naložili vsak mesec na devizni račun in s tega računa nakazovali v inozemstvo potrebne zneske za stvari, ki jih boste želeli tam nabaviti.

Naš skupni kotiček

Vsaki dan prihaja poštar na matico z zajetno torbo pošte in kadar odhaja, je njegova torba vidno lažja. V pismih so vaše želje, sporočila, vprašanja, novice, mnenja in še to in ono. Nanje odgovarja naša uprava, tajništvo in uredništvo in tudi posamezniki, če so nanje naslovljeni. V Rodni grudi objavljamo vaše novice in članke in odgovarjamo na vaša vprašanja. Marsikaj se tudi pogovorimo ob vaših obiskih, toda vselej čutimo, da bi si imeli še in še kaj povedati. Zlasti ob vaših pismih. Saj je v vsakem, pa naj bo obširno ali kratko, tudi košček tistega našega človeka, kateri ga je napisal in tudi morda le bežen oris okolja, v katerem živi. Zato se nam zdi prav, da se poleg tistega »uradnega« odgovora, s katerim naslovniku pojasnimo, kar želi, na tem mestu še malo pomudimo pri nekaterih od teh pisem in pokramljamo. Naš glavni namen pri tem pa je, da tudi vi vsi, naši naročniki in dopisniki po vsem svetu sodelujete pri teh pomenkih in v tej rubriki odgovarjate na pisma rojakov, ki jih bomo objavili. Tako naj postanejo »Pomenki« nekakšen naš skupni kotiček, pravzaprav predvsem vaš, v katerem boste vsaki svoje povedali, kratko sicer, ker je prostor omejen, ter se porazgovorili z rojaki iz drugih dežel o svojih težavah in problemih ter izmenjali mnenja in izkušnje. Včasih bomo tudi mi kaj povedali in odgovorili na katero izmed pisem, predvsem pa je, kakor smo že omenili, ta rubrika namenjena vam, dragi naši naročniki in dopisniki po svetu. Želimo, da bi postala še ena topla vez, ki vas bo povezovala med seboj ter z rodno deželo.

Prvo pismo, ki nam je prišlo v roke, je vaše, dragi rojak J. L. iz Nemčije. Zanimali ste se glede montažne hišice, ki bi jo radi postavili v Sloveniji, ko se z družino vrnete iz Nemčije. Vaše pismo smo že objavili v sedmi številki našega Informativnega priročnika, ki je namenjen našim ljudem, zaposlenim v tujini. Pa tudi pismeno smo vam poslali odgovor s pojasnilom, ki ste ga želeli. Na tem mestu se pa še enkrat ustavljamo pri tistem, kar ste napisali. Ker priloge Informativni priročnik ne prejemajo vsi naročniki, vaše pismo še enkrat citiramo. Takole pravite v njem:

»V Zahodni Nemčiji sem že tretje leto in delam v rudniku. Tudi žena in otrok sta že eno leto pri meni, pa jim ni prav nič všeč, kakor tudi meni ne. Ko pa sem že enkrat začel, moram ostati vsaj toliko časa, da bom imel kaj od tega. V Nemčijo nisem prišel po avtomobil in tudi zaradi drugega luksuza ne. Želim si le, da bi nekoč imel svojo hišo, da bi vsaj otroci lažje živeli kot sem jaz in da jim ne bi bilo treba hoditi po svetu. Vedno ti očitajo, da si »ausländer«, pa ne samo tebi, tudi otroke zaničujejo. Vi ne veste, kako je to težko poslušati.«

Dragi J. L., dobro vas razumemo. Niste edini, ki to občuti. Mnogo podobnih pisem smo že prebrali. Naj torej ta beseda velja tudi drugim. Za mnoge ni lahko, ko se znajdejo v tujem okolju, med tujimi ljudmi in morda ne znajo niti njihovega jezika. Občutek osamljenosti marsikoga hudo zagreni. V vašem primeru je toliko lažje, ker imate družino s seboj. Vse te težave je pa treba premagati. Dokažite z delom, kaj ausländer zmore in zna. Saj Slovenci so znani kot vestni in dobri delavci, le ta napaka ni

V vaših pismih, ki nam jih prinaša poštar, nam pripovedujete o svojem življenju in delu, o svojih željah, hrepenenju in razočaranjih. Prosite nas navestov v mnogoterih stvareh, toliko lepih pohval nam sporočate o Rodni grudi in koledarju, navdušeno razpletate spomine o obisku v domovini. Tu pa tam nas tudi okregate. Zakaj pa ne, če smo zaslužili. Odkrita beseda, je moška beseda. Vaša pisma so del vas. Po njih se spoznavamo in zblížujemo. Pišite večkrat...

redka med nami, da dostikrat sami sebe podcenjujemo. V takšnem primeru se pa lahko zgodi, da začno drugi pometati s tabo. Tega pa si je marsikdo sam kriv, čeprav to sam sebi morda noče priznati.

Prvo in poglavitno je, da vsak sam objektivno presodi samega sebe in svoje delo ter se polno zaveda tudi pravic, do katerih je kakor vsi drugi delavci v tej deželi upravičen. Če o tem kaj dvomite, se posvetujte s tovariši, ki to bolje vedo. Včlanite se v sindikat, če morda še niste, in se tam zanimajte, kakšne so vaše pravice poleg dolžnosti. Skušajte se čim bolj vživeti v svoje okolje in se zblížiti s tovariši, s katerimi skupaj delate. Naj vas skupno delo, skupno hotenje po ustvarjanju čimbolj poveže, tako bo tudi tisti boleči vzdevek ausländer sam od sebe odpadel.

Veselilo nas bo, če bo naš nasvet komu od naših ljudi, ki živijo in delajo zunaj v svetu, kaj koristil. Vam, dragi rojak J. L. iz Nemčije, pa še posebej srčno želimo, da bi se vam čimprej uresničila vaša želja, da si prislužite hišico za vašo družino.

I. S.

»Dve leti sem že vaša naročnica, tu v Avstriji pa živim že skoraj tri leta. Dosti prijateljev imam, a vendar se počutim samo, osamljena sem med stotimi ljudmi, s katerimi se vsak dan srečujem pri svojem poklicnem delu. Spoznavam njihove značaje in običaje. Nemško že znam tako, da ne vedo, od kod sem. Pri marsikateri mizi se pogovarjajo o Jugoslaviji, o dopustu, ki so ga ali ga bodo preživeli v moji rodni deželi. Tako srečna sem, če so oni bili srečni in zadovoljni v moji domovini. Hvala bogu, da slišim več pohval kakor pa kaj slabega. Seveda pa imajo ljudje toliko različnih mnenj.«

Otilija iz Avstrije

Draga Otilija! Dom in domovina je tisto, kar nosimo prav v sredi srca, to še dvakrat bolj občutimo, kadar živimo od obeh daleč proč. Naša lepa dežela ima vsako leto več obiskovalcev iz tujine, ki jih je pritegnila poleg njenih tisočeri naravnih lepote tudi topla domačnost in gostoljubje. Res človeku zaigra v srcu, če slišiš toplo besedo o tistem, kar imaš še posebej rad. Kolikor jezikov znaš, toliko veljaš! pravi pregovor, ki kot pribito drži. Toda najlepši je in mora ostati tisti, ki ga je govorila mati, tega ne smete nikoli pozabiti.

I. S.

»Tudi jaz vam pišem in upam, da pisma ne boste vrgli v koš. Star sem 20 let in drugače kar zdrav. Le to me skrbi, ker mi ponoči med spanjem roki kar odmreta. Po nekaj minutah pa je spet vse dobro. Tako se dogaja vsako noč in med spanjem tudi podnevi. Delo, ki ga opravljam, ni pretežko, zaposlen sem v vrtnariji. Druga nevšečnost so pa izpuščaji po obrazu. Uporabljal sem že razna zdravila za čiščenje krvi in mazila, pa mi ni nič pomagalo. Morda bi mi vi lahko kaj svetovali.«

Lado iz Nemčije

Glede vaših težav smo vprašali za nasvet zdravnico, ki nam je takole razložila in svetovala:

»Podobne težave glede rok, ki med spanjem omrtve, imajo ljudje, katerim se je naselil revmatizem v vratna vretenca, pa tudi tisti, katerim so se naredili majhni izrastki na vratnih vre-

tencih in ti pritiskajo na živce. Moramo vam pa tudi povedati, da zaspijo roke ljudem, ki so živčno razrvani in se jim zaradi živčnih motenj nepravilno pretaka kri po žilah. Kot vidite, bi bilo lahko več vzrokov. Kateri je resničen, ne moremo ugotoviti na daljavo in vam zaradi tega priporočamo preiskavo pri zdravniku za notranje bolezni, ki vam bo potem povedal, če bo potrebna še kakšna druga preiskava.

Gnojni izpuščaji po licih pa so v zvezi z vašo mladostjo. Vsak večer si položite na lice krpo, ki ste jo namočili v toplo vodo, še bolje pa v topel kamilični čaj. Pazite, da ne bo prevroč, da se ne bi oparili. Oči morate ves čas držati zaprte. Ko bo koža vsa vroča in rdeča, splahnite obraz z mrzlo vodo, obrišite ga z mehko krpo, na malo vate kanite alkohol (dobite ga v lekarni) in rahlo zdrgnite obraz. Mozoljev ne smete stiskati, dokler niso čisto gnojni, potem ko ste očistili kožo z obkladki in alkoholom, si umijte roke s toplo vodo in krtačko za umivanje rok, vzemite med dva prsta čist, zlikan bel robček in zelo rahlo iztisnite gnoj iz zrelih mozoljev. Ko ste tako iztisnili vse ognjene mozolje, zopet očistite obraz z alkoholom. V lekarni kupite lokortren mast in z njo natrite kožo na obrazu. Seveda bo zdravljenje trajalo dalj časa in morate biti potrpežljivi. Na mozolje vpliva tudi hrana. Ne jejte premastnih, konserviranih in sladkih jedi. Tudi alkoholnih pijač, predvsem piva ne pijte. Pazite na redno prebavo.«

Ta zdravniški nasvet smo pisмено poslali naslovniku in ga zdaj objavljamo zato, ker bo morda še komu koristil. Morda je vzrok, da med spanjem omrtvijo roke, živčnega izvora. Posledica kakšnih skrbi in težav, ki jih je na kupe, zlasti še, če človek živi daleč med tujimi ljudmi in morda nima zaupnega prijatelja, da bi se mu razodel in del svojih težav preložil s svojih ramen. Ker pa je rojak zaposlen v vrtnarstvu in dela veliko na prostem, je prav lahko vzrok bolezni tudi revmatizem.

Prepričani smo, da se je medtem naš Lado iz Nemčije že pozdravil in veselilo nas bo, če nam kmalu spet kaj piše. Tudi vsem drugim našim bralcem bomo tudi glede zdravstvenih nasvetov radi pomagali. Morda nam bodo tudi naši naročniki in bralci pri tem pomagali z nasveti iz svojih praktičnih izkušenj.

I. S.

»Zakaj sem odpovedala Rodno grudo, ki mi je bila vedno tako ljuba? Lani mi je umrl mož in morala sem pustiti trgovino, ker sem bila za vse sama in tudi že 65 let imam in od same žalosti sem čisto potrta. Pa tudi sredstva mi ne dopuščajo. Za stanovanje plačam 10.250 starih frankov, pokojnine dobivam pa 9.974 frankov, torej dobim manj kot plačam za stanovanje. Če ne bi imela tako dobrih otrok, sploh živeti ne bi mogla. Podpore pa ne dobim, ker nisem francoska državljanka. Sem stara Slovenka, ker ljubim svoj dom, zato sem vedno vesela, ko dobim kakšno pismo od vas.«

M. J., Francija

Morda pa bi vam otroci naredili veselje in spet naročili Rodno grudo, pa se tega sami ne spomnijo, ker so najbrž že rojeni na tujem in pozabljajo, da je njihova mati doma od tam, kjer teče bistra Sava? Če se ne spomnijo, pa Vam bomo mi spet pošiljali Rodno grudo brez naročnine, kar sporočite nam. In lepe domače pozdrave!

I. S.

Hlapec Jernej in njegova pravica

The Bailiff Jerney and his Rights

Cankarjeva najlepša in najbolj pretresljiva stvaritev »Hlapec Jernej in njegova pravica« je izšla leta 1907. Cankar jo je oblikoval po resnični zgodbi zagorskega hlapca Jernejca, ki ga je spoznal, ko je ob svojem kandidiranju za socialno-demokratskega poslanca v litijskem okraju živel v Ljubljani pri Etbinu Kristanu. — Hlapec Jernej si je na stara leta moral iskati pravice pri cerkveni in posvetni gosposki, in ko je ni našel nikjer, si je pravico sam poiskal: zažgal je domačijo svojega gospodarja, ki ga je na stara leta pognal po svetu. A tudi sam je končal v plemenih, kamor so ga razjarjeni ljudje vrgli kot požigalca.

Jernej se je napotil v Ljubljano. Preštel je svoje premoženje in veliko je bilo: skoraj vsako leto je prihranil en goldinar.

Predno je šel, se je še ozrl v dolino in se je odkril in pokrižal. Zgodaj je bilo, ni se še prikazalo sonce; trava je bila rosna, hladna megla se je vzdigala iz doline. Jerneju je bilo mraz; njegova obleka je bila vlažna od rose, njegov obraz je bil kakor umit.

In je zadel culo na ramo in se je nameril med senožeti in njivami na cesto. Spočít je bil in je hodil z lahkim korakom, tudi njegovo srce je bilo veselo in utolaženo.

»Kaj bi trosil denar za voz?« je pomislil. »Dokler me nosijo te stare noge, bi bil greh, da bi lenaril; in tudi greh bi bil, da bi prosjačil. Če že pripelje mimo krščanski človek in poreče: ná, Jernej, prostora je za dva in kobila je spočíta — pa prisedem v božjem imenu!«

In komaj je tako pomislil, je pripeljal mimo kmet in se je ozrl in je ustavil koleselj.

»Kam pa?«

»Proti Ljubljani!«

»Prisedi do Goščévja!«

Jernej je prisedel.

»Po kakšnih opravkih v Ljubljano?«

»Pravice iskat.«

Kmet, zavaljen, čokat človek, je pogledal Jerneja z nezaupnim očesom.

»Kdo pa si?«

»Jernej iz Betajnov.«

Kmet je pomislil.

»Ne poznam Jerneja iz Betajnov. Kateri Jernej?«

»Hlapec Jernej. Pri Sitarjih sem bil do včerajšnjega dne.«

»Pa greš tožit?«

»To se pravi... ne maram ga spraviti na vislice, tudi v ječo ne. Ampak razsodijo naj po pravici.«

»Kaj ti je storil?«

»Štirideset let sem delal tam. In ko sem dodelal, je prišel in je rekel: pojdi!«

Kmet je pogledal mrko in je švrknil po konju.

»Tako. Pa greš tožit?«

»Kaj se to pravi: tožit? Svojo pravdo grem razložít, naj razsodijo! Pravico hočem sebi in drugim in vsem — krivice nikomur!«

»Ali boš kaj opravil?«

»Bom. Veliko je sodnikov na svetu, postava pa je samo ena!«

»Prav nič ne boš opravil!«

Kmet se je tako močno okrenil proti Jerneju, da je nategnil vajeti in se je koleselj skoraj ustavil.

»Če hočeš poslušati pametno besedo, hlapec, poslušaj: skoči takoj s koleslja in se napoti, odkoder si prišel! Zakaj hlapec proti gospodarju še ni nič opravil, kaj šele, če je pravica in postava na gospodarjevi strani! Star si, lahko bi to vedel! Ampak veš, kaj bi storil jaz, če bi me hodil hlapec tožarit, pokrivem in ponekrivem? Dal bi Šimnu in dal bi Jakcu vsakemu en cepec v roke in bi rekel: zdaj pa mlatita po njem, dokler vama roke ne omahnejo, zato da bo drugikrat razložil, kdo da je gospodar in kdo da je hlapec! Tako bi jima rekel, glej! — Tam, ali vidiš, tam pa je krčma, tam bom ustavil!«

Kmet je pokazal z bičem na polje, krčme pa nikjer ni bilo. Zato je Jernej vzel culo in je vzel škornje, pa je skočil z voza in se je opotekel k jarku. Kmet je švrknil po konju, vzdignil se je prah.

Jernej je žalostno gledal za njim.

»Kakor otrok je: dobro potico je jedel, dobro vino je pil, pa ne pozna lakote. Krivice ni občutil, pa ne pozna pravice. Bog mu bo sodil po svojih postavah in po svojem usmiljenju!«

Bartholomew set out for Ljubljana. He counted his savings; he thought himself a rich man, for he had put by one florin almost every year. Before starting he looked round over the valley, bared his head and made the sign of the cross. It was very early; the sun had not yet risen; the grass was wet with dew, whilst a chilly mist was creeping up from the valley. Bartholomew felt cold; his clothes were wet, and his face as if it had been freshly washed.

"Well, I am not yet used to the scholar's home," thought Bartholomew, "to that dewy ded and that lofty roof."

He swung his bundle over his shoulder and made for the road, across pastures and fields. He felt rested, and walked with a light step; his heart too was comforted and happy.

"Why should I spend money to pay for a carriage?" said he to himself. "As long as my old legs will be able to carry me, it were a sin to be lazy; it were a sin to beg for anything. But if some good Christian overtakes me in a wagon and says to me, 'Have a lift, Bartholomew: there is room for two, and my mare is fresh', then in God's name I'll get in."

Hardly had he completed this thought when a waggon rattled up behind and was passing him. The peasant who was driving it drew rein beside Bartholomew.

"Where are you going?"

"To Ljubljana."

"Well, you may have a lift to Gostchevie, if you care to. And what are you going to Ljubljana for?"

"To seek justice."

The peasant, a squat broad-shouldered man, looked at Bartholomew with suspicion in his eyes.

"Who are you?" demanded he.

"Bartholomew, from Betajnova."

The peasant mused a while.

"I do not know any Bartholomew at Betajnova — which Bartholomew?"

"Bartholomew the bailiff: till yesterday I was at Sitar's."

Der Knecht Jernej und sein Recht

„And you are on your way to Ljubljana to sue him?“

„Well, no—that is to say... I do not want to have him hanged or put behind bars — I only want justice for myself.“

„What has Sitar done to you?“

„I have worked forty years for him, and now he has said to me, 'Get away!'“

The peasant's look hardened; he whipped his horse.

„And so, you are going to sue him?“

„What do you mean — sue him? I shall but lay my case before the judges. I want justice for myself, as well as for others; I do not want injustice for anyone.“

„And do you think you will succeed?“

„Of course! There may be many judges in the world, but the law is the same everywhere.“

„You will not succeed, I tell you.“

Saying which, the peasant turned round to Bartholomew so suddenly that the horse was almost brought to a standstill.

„Listen! I am going to give you a bit of good advice, bailiff. Get down at once and go back whence you came. A servant never yet won a suit against his master, nor ever will; and he has no chance whatever if his master happens to be in the right. You are a man of years: you ought to know such things. Do you know,“ what I should do if, rightfully or wrongfully, a servant were suing me? I would give his fellows each a good stout stick and would tell them — 'Trash him now till the stick drops from your hand, so that he will know in future who is the master and who is the servant.'... Do you see that inn yonder? I go no further.“

And with his whip he pointed towards the fields — there was not a single house in sight.

Then Bartholomew, taking the hint, picked up his boots and his bundle, jumped down from the cart, and staggered to the roadside ditch. The peasant cracked his whip, and wagon rattled away in a cloud of dust. Sadly Bartholomew stood looking after it.

„He is like a child,“ thought he, „he has been eating cake and drinking good wine; he does not know what is to be hungry; never having felt injustice, he does not know what is right. God will judge him according to His laws, and with all morcy.“

Jernej wanderte der Stadt Ljubljana zu. Er hatte seine Ersparnisse gezählt und sie waren ansehnlich, denn er hatte in jedem Jahr einen Gulden zur Seite gelegt. Er ging vor sich hin, sah noch einmal in das Tal zurück und bekreuzigte sich. Es war noch früh am Morgen, vor Sonnenaufgang; das Gras war feucht, der kühle Nebel stieg aus den Tälern, Jernej fror. Der Tau hatte seinen Rock durchnässt und sein Gesicht gebadet.

„Ich bin noch nicht recht an das Haus des Studenten gewöhnt,“ dachte er, „auch noch nicht an das taufeuchte Bett und das hohe Dach!“

Er war jetzt ausgeruht und ging mit leichten Schritten, leicht und froh war ihm zumute.

„Wozu denn das Geld für einen Wagen verschwenden?“ überlegte er. „Solange mich noch die alten Beine tragen, werde

ich nicht faulenzten und betteln; das wär' ja Sünde. Vielleicht kommt eine christliche Seele dahergefahren und sagt mir: ‚Na, Jernej, hier ist ein Platz für zwei und die Stute ist ausgeruht‘, dann fahre ich in Gottes Namen mit!« Und während er so dachte, kam ein Bauer gefahren, sah ihn und hielt das Wägelchen an.

»Wohin?«

»Nach Ljubljana!«

Steig' auf und fahr' bis Goschtschewie mit!«

Jernej setzte sich.

»Hast du in Ljubljana Geschäfte?«

»Mein Recht will ich mir holen!«

Der Bauer, ein dicker, plumper Kerl, betrachtete Jernej ungläubig. »Wer bist du denn?«

»Der Jernej aus Betajnova!«

Der Bauer dachte nach. »Kenn' ich nicht, den Jernej aus Betajnova! Was für ein Jernej?«

»Der Knecht Jernej. Bis vorgestern war ich beim Sitar.«

»Und ihn willst du klagen?«

»Wie man's nimmt, ich will ihn nicht an den Galgen bringen, auch nicht in den Kerker. Aber gerichtet soll werden, in aller Gerechtigkeit!«

»Was hat er dir angetan?«

»Vierzig Jahre lang hab' ich dort gearbeitet. Jetzt ist die Arbeit getan, und jetzt kommt er und sagt mir: ‚Geh'!«

Der Bauer musterte ihn verdriesslich und peitschte sein Pferd.

»Soso. Und da willst du ihn klagen?«

»Was heisst klagen? Meine Sache will ich erklären, damit sie urteilen können. Für mich, für die andern, für alle verlange ich Recht, und niemandem soll Unrecht geschehen!«

»Und wirst du denn etwas erreichen?«

»Versteht sich. Richter gibt's freilich viele, aber nur ein Gesetz!«

»Gar nichts wirst du erreichen!«

Der Bauer riss mit so heftigem Ruck die Zügel an, dass das Wägelchen hielt. »Willst du vernünftige Worte hören, Knecht, dann pass auf: Spring jetzt da vom Wagen hinunter und gehe den Weg zurück, den du gekommen bist! Noch nie hat der Knecht wider den Herrn recht behalten, denn, merk' dir das, das Gesetz ist immer auf Seiten des Herrn! Alt bist du und weisst das noch nicht? Weisst du, was ich täte, wenn ein Knecht mich klagen wollte, einerlei ob zu Recht oder Unrecht? Ich täte dem Simon und dem Jakob einen Knüppel geben und beiden würde ich sagen: ‚Haut auf den dort los, bis euch die Hände zittern, damit er das nächste Mal weiss, wer der Herr ist und wer der Knecht!‘ Siehst du, das würde ich sagen! Übrigens, dort ist ein Wirtshaus, dort will ich halten!« Der Bauer wies mit der Peitsche aufs Feld, doch ein Wirtshaus war weit und breit nicht zu sehen. Jernej nahm sein Bündel und seine Schuhe, stieg vom Wagen und taumelte ins Sommerkorn. Der Bauer schwang die Peitsche. Staub wirbelte auf.

Traurig blickte Jernej ihm nach. »Der ist wie ein Kind, hat gute Potizen gegessen, hat guten Wein getrunken, hat niemals Hunger gespürt. Weiss nichts von Gut oder Böse.«

Na nogometni tekmi

At the Soccer Match

Un partido de fútbol

V nedeljo je bil Edvard s tovariši na nogometni tekmi.

Igral je Odred proti Partizanu. V Odredu je igral Edvardov prijatelj Dušan. Odred je premagal Partizana z dve proti ena. Ko so se vrnili, so se v sobi pogovarjali o tekmi.

Edvard: Dobro si igral, Dušan.

Dušan: Naša obramba je bila dobra, v napadu pa smo bili šibkejši.

Edvard: Partizanov vratar je dvakrat odlično odbil žogo.

Jože: V prvem polčasu je vodil Partizan z 1:0 in smo že mislili, da so si zagotovili zmago.

V drugem polčasu se je usoda obrnila. Odred je zabil prvi gol in s tem izenačil rezultat.

Ivan ni bil na tekmi in se zato ni mogel udeležiti pogovora.

Dušan: Ivan, za kateri šport pa se ti zanimаш?

Ivan: Najrajši plavam in veslam.

Dušan: Ali igraš košarko? V Kranju imamo lepa igrišča za košarko, odbojko in tenis.

Ivan: Še nikoli nisem igral košarke, sem se pa resno ukvarjal z boksom.

Edvard: Ali imate v vaši šoli telovadnico? Ukvarjam se z atletiko in z orodno telovadbo.

Ivan: Kakšne športe gojite pri vas pozimi?

Dušan: Pozimi se smučamo in drsamo.

On Sunday, Edvard was with his comrades at the soccer match. Odred played against Partizan. Edward's friend Dušan played for the team Odred.

Odred beat Partizan with two to one. When they returned, they discussed the match in their room.

Edward: You played well, Dušan.

Dušan: Our backs were good, but our forwards were worse.

Edward: Partizan's goalkeeper splendidly punched the ball clear twice.

Joe: In the half-time Partizan led with 1:0, so we thought their victory was a sure thing.

During the second half-time the luck turned back. Odred scored the first goal and thus equaled the score.

John had not been at the match and therefore could not join in the score.

Dušan: John, which sports are you interested in?

John: I like swimming and rowing best.

Dušan: Do you play basketball? In Kranj, we have good playgrounds for basketball, volleyball and tennis.

John: I have never played basketball, yet I have gone in for boxing.

Edward: Do you have a gymnasium in your school? I go in for fields and tracks and heavy gymnastics.

John: What sports do you go in for in winter?

Dušan: In winter we ski and skate.

El domingo Eduardo estuvo con sus compañeros en un partido de fútbol.

Jugaba Odred contra Partizan. En Odred jugaba el amigo de Eduardo, Dušan. Odred derrotó a Partizan por dos a uno.

Al volver ellos conversaron en la habitación sobre el partido.

Eduardo: Tú jugaste bien, Dušan.

Dušan: Nuestra defensa ha sido buena, pero éramos más debiles en el ataque.

Eduardo: El portero de Partizan felizmente rechazó dos veces la pelota.

José: En el primer tiempo Partizan llevaba la ventaja de 1 a 0, y todos pensábamos que tenía asegurada la victoria.

En el segundo tiempo la suerte cambió. Odred logró el primer gol igualando así el marcador.

Juan no había estado en el partido por lo cual no ha podido participar en la conversación.

Dušan: ¿Qué deporte te interesa a ti, Juan?

Juan: Lo que más me gusta es nadar y remar.

Dušan: ¿Juegas al baloncesto? En Kranj tenemos unas hermosas pistas de baloncesto, balón volea y tenis.

Juan: Yo jamás jugué al baloncesto, pero me dedicaba seriamente al boxeo.

Eduardo: ¿En vuestra escuela tenéis un gimnasio? Yo practico el atletismo y la gimnasia con aparatos.

Juan: ¿Qué deportes practicáis vosotros durante el invierno?

Dušan: En invierno nosotros esquiamos y paratinamos.

Pretekli čas — Past Tense — Tiempo pasado

Trdilna oblika — Affirmative Form — Forma aseverativa

Nikalna oblika — Negative Form — Forma negativa

Vprašalna oblika — Interrogative Form — Forma interrogativa

Ednina	Množina
igral (-a, -o) sem	igrali (-e, -a) smo
igral si	igrali ste
igral je	igrali so

Ednina	Množina
nisem igral (-a, -o)	nismo igrali (-e, -a)
nisi igral	niste igrali
ni igral	niso igrali

Ednina	Množina
ali sem igral (-a, -o)	ali smo igrali (-e, -a)
ali si igral	ali ste igrali
ali je igral	ali so igrali

Pretekli čas tvorimo s pomožnikom »biti« v sedanjem času in z opisnim deležnikom na -l, -la, -lo:

Past tense is formed with the auxiliary verb »to be« in the present tense and the past participle in -l, -la- -lo:

El tiempo pasado se forma a base del tiempo presente del verbo auxiliar »biti« (ser, estar) y del participio descriptivo con sus desinencias -l, -la, -lo:

igra-ti: igral, igrala, igralo   bi-ti: bil, bila, bilo   ime-ti: imel, imela, imelo

Podredni vezniki so — Subordinate Conjunctions are — Las conjunciones subordinantes son las siguientes:
da, če, ker, ko:

Združite stavke s podrednimi vezniki — Join the sentences by means of subordinate conjunctions — Unir las oraciones mediante las conjunciones subordinantes:

Šel je na igrišče, **da** vidi tekmo. Če odprete radio, slišite glasbo. V Kranju igramo košarko, **ker** imamo lepa igrišča. **Ko** se je vrnil, so se pogovarjali o tekmi.

Vrnil se je s tekme. Pogovarjali so se — Odred je zmagal. Obramba je bila odlična — Mislili so. Partizan si je zagotovil zmago — Vratar je odbil žogo. Priletela je.

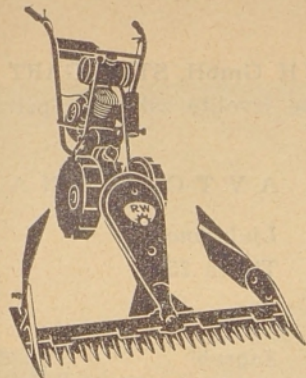
tehno union

zastopstvo inozemskih tovarn
in konsignacijsko skladišče
LJUBLJANA — VOŠNJAKOVA 5

obvešča vse zainteresirane, da imamo vedno
na zalogi motorne kosilnice poznane tovarne

REFORMWERKE — WELS, AVSTRIJA

Cena kosilnice je 11.268 Sch

Kosilnica REFORM 158 Super je specialna motorna kosilnica za hribovita področja in ravne terene.

Opremljena je z dvotaktnim bencinskim motorjem 6 KM z dvema brzina: ena naprej, ena nazaj, poraba goriva 1,21 na uro. Pri košnji razvije hitrost 3,6 km na uro ter s svojim 130 cm širokim grebenom pokosi 0,5 ha na uro.

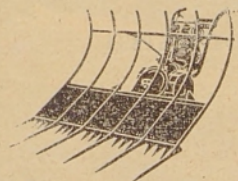
Poleg kosilnice lahko nabavite še:

Izseljenci, pozor!

Vplačajte potrebna devizna sredstva za svojce, da jim boste z nakupom kosilnice REFORM 158 Super olajšali naporno delo!

Devizna sredstva lahko vplačate na naš devizni račun pri Narodni banki — Ljubljana, št. 502-618351-250-494, ali pa direktno na naši blagajni.

Servis in rezervni deli zagotovljeni!

žetveno napravo . . . . 736 Sch
čelne grablje . . . . . 1200 Sch

Za vse informacije se obrnite na naš gornji naslov

mo

mali oglasi

ICE HOCKEY TRAINER

Wanted — Experienced ice hockey trainer for the season 1966/67 or longer. Accommodation provided; salary in dinars to be agreed. Opportunities for study of specialization.

Apply Hokej klub Olympia,
Ljubljana, Kersnikova 8,
Yugoslavia

Cena malih oglasov je 50 N din ali enakovrednost v drugi valuti za naročila iz inozemstva. Pri obširnejših oglasih bomo za vsako nadaljnjo besedo zaračunali 1 N din ali enakovrednost v drugi valuti. Za objavo fotografije, ki bi jo morda želeli ob oglaševanju oziroma za izdelavo klišaja, je cena naslednja:

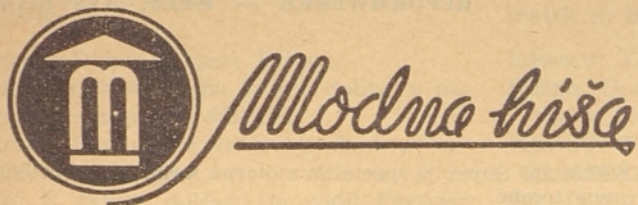
mali oglasi

kliše v velikosti do 50 cm² 26 N din
do 100 cm² 33 N din
do 200 cm² 46 N din
Velikost enega kvadratnega centimetra (cm²) je enaka 0,155 kvadratnega palca.
Naročniki »Rodne grupe« imajo pri objavi malih oglasov 10% popusta

Tekstil in konfekcija
za dom, delo
ali potovanje

Prodajni servis

LJUBLJANA-MARIBOR

Pri plačilu v devizah
uživatae popust

Želite podariti vašim sorodnikom
v Jugoslaviji

PRALNI STROJ

potem samo

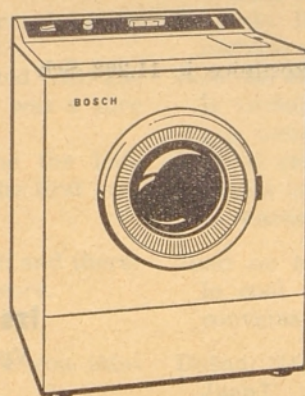
BOSCH

Devizno plačilo za Deutsche Bank A. G. —
Filiale Stuttgart

v korist firme

ROBERT BOSCH GmbH, STUTTGART

Cene in ponudbe izvolite zahtevati pri:

A V T O T E H N A

Ljubljana
Titova 25

Zagreb
Petrinjska 51

Beograd
Galsworthyeva 23

DH22/208

V DOMOVINO ALI V INOZEMSTVO
POTUJTE Z LETALI

LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA 34
telefon 31 38 85

GLASILO
SLOVENSKE
NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Prosveta

je najbolj razširjen slovenski časopis
z naprednimi smernicami
v Združenih državah Amerike
Naročajte ga zase, za sorodnika
ali prijatelja

Pišite na naslov:

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave,
CHICAGO 23 ILL., USA

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

(PREJ KOMUNALNA BANKA, LJUBLJANA)
SUBIČEVA ULICA 2

ODKUPUJE vse vrste tujih valut, bančne in
potovalne čeke, pokojninske čeke, kreditna
pisma;

odkupi tuja plačilna sredstva od menjalnic
in trgovin, ki prodajajo z 10% popustom

PRODAJA vse vrste tujih valut za turistična
in službena potovanja, izdaja čeke in kre-
ditna pisma, opravlja retransfer inozemcem

ODPIRA devizne račune posameznikom in
opravlja vse posle v zvezi z nakazili in pre-
nosi s teh računov

*Odkup vseh vrst tujih plačilnih sredstev
opravljajo naslednje naše poslovne enote:*

Crnomelj	Litija
Domžale	Rakek
Grosuplje	Ribnica
Kamnik	Trbovlje
Kočevje	Vrhnika

Osrednja poslovna enota — Subičeva 2
Mestna hranilnica ljubljanska — Copova 3
Bežigrad — Titova 55

V dolini Planice, zadaj Ponce

(Foto: M. Zaplatil)

Spet se bomo srečali na domačih tleh. Pristrčno vam kličemo: dobrodošli! Tistim, ki bodo potovali z letali Adria avioprometa pa predstavljamo nove stevardese - naše študentke (slika desno), ki bodo v teh letalih spremljale potnike na vseh koncih sveta. Tudi vi se boste z nekaterimi od njih spoznali. Z domačo slivovko in drugimi dobrotami vam bodo postregle in zraven dodale toplo domačo besedo.

